

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Genderová vyváženost a její vliv na rozvoj municipalit

Bc. Nikola Novotná

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Nikola Novotná

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Sez. Ústí – Tábor

Název práce

Genderová vyváženost a její vliv na rozvoj municipalit

Název anglicky

Gender balance and its impact on the development of municipalities

---

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika genderové vyváženosti (zastoupení žen a mužů) v místních samosprávách a její vliv na rozvoj obcí.

Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu:

1. Zhodnotit genderovou vyváženost v místních samosprávách vybraných obcí a ČR obecně.
2. Posoudit genderovou podmíněnost nastolovaných témat místního rozvoje. Zjistit, zda existují významné rozdíly ve vnímání dílčích rozvojových témat mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí.

Metodika

Práce bude postavena jako komparativní případová studie. Výzkum se zaměří zejména na obce mikroregionu Uhlířskojanovicko a středního Posázaví. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – dotazování a studium dokumentů.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

uzemní samospráva, regionální rozvoj, rozpočet obce, zastupení žen a mužů v místní samosprávě

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- ČOPIK, J. – KOPŘIVA, R. – ČMEJREK, J. Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic. *Local Government Studies*, 47(2), 2021, s. 167-185. DOI: 10.1080/03003930.2019.1699069.
- FUNK, K. D. – PHILIPS A. Q. Representative Budgeting: Women Mayors and the Composition of Spending in Local Governments. *Political Research Quarterly*, 72 (1), 2019, s. 19-33. DOI:10.1177/1065912918775237.
- HEINELT, H.; MAGINER, A.; CABRIA, M.; REYNAERTH, H. (eds.) Political leaders and Changing Local Democracy. *The European Mayor*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2018. ISBN 978-3-319-67410-0.
- JÚPTNER, P. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue*, 10(2), 2004, s. 80-101.
- MAŠKARINEC, P. Ženy a lokální politika: komunální volby v České republice v letech 1994-2018 z pohledu politické reprezentace žen. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2019. ISBN 978-7325-489-6.
- PROVAZNIKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
- SLEGTEN, C. – GEYS, B. – HEYNDELS, B. Sex differences in budgetary preferences among Flemish local politicians. *Acta Politica*, 54 (4), 2019, s. 540-563. DOI:10.1057/s41269-018-0090-4.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 7. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci *Genderová vyváženost a její vliv na rozvoj municipalit* jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28. 3. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za cenné rady.

Genderová vyváženost a její vliv na rozvoj municipalit

Abstrakt

Tématem diplomové práce je genderová vyváženost a její vliv na rozvoj municipalit. Cílem práce je zhodnotit genderovou vyváženost v místních samosprávách vybraných obcí a České republiky obecně. Dalším cílem je posoudit genderovou podmíněnost nastolovaných témat místního rozvoje, tedy zjistit, zda existují významné rozdíly ve vnímání dílčích rozvojových témat mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí. V práci jsou představeny výsledky analýzy strukturovaných rozhovorů se starostkami mikroregionu Uhlířskojanovicko, kterým se práce zabývá. Dále se zaměřuje na analýzu strategických plánů a plánů rozvoje obcí tohoto mikroregionu. Ty jsou následně na základě priorit vyhodnocovány a posuzovány v rámci genderové analýzy. Jsou tedy zkoumány rozdíly v prioritách a zájmech mezi starosty a starostkami. Na základě výzkumných výsledků jsou navržena doporučení pro zvýšení genderové vyváženosti v zastupitelstvech těchto obcí a pro zohledňování rozdílných priorit a potřeb mezi mužskými a ženskými zastupiteli při tvorbě strategického plánu obce a alokaci zdrojů pro rozvoj jednotlivých oblastí.

Klíčová slova: územní samospráva, regionální rozvoj, rozpočet obce, zastoupení žen a mužů v místní samosprávě

Gender balance and its impact on the development of municipalities

Abstract

The topic of this thesis is gender balance and its impact on municipal development. The aim of the thesis is to evaluate gender balance in local governments of selected municipalities and the Czech Republic in general and to assess the gender conditionality of the raised issues of local development. That is, to determine whether there are significant differences in the perception of sub-topics of development between men and women in municipal councils. The thesis presents the results of the analysis of structured interviews with female mayors of the Uhlířskojanovicko micro-region, which is the focus of the thesis. Furthermore, the thesis focuses on the analysis of strategic plans and development plans of the municipalities of this micro-region. These are then evaluated and assessed on the basis of priorities within the framework of gender analysis. Thus, differences in priorities and interests between male and female mayors are examined. Based on the research results, recommendations are proposed to increase gender balance in the councils of these municipalities and to take into account the different priorities and needs between male and female councillors in the development of the strategic plan of the municipality and the allocation of resources for the development of each area.

Keywords: local self-government, regional development, municipal budget, gender representation in local self-government

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika.....	12
2.2.1 Strukturovaný rozhovor	13
2.2.2 Analýza dokumentů	14
2.2.3 Analýza dat	15
2.2.4 Výzkumný vzorek	16
3 Teoretická východiska	18
3.1 Gender a společnost.....	18
3.1.1 Gender.....	18
3.1.2 Genderové role a vztahy	18
3.1.3 Genderová rovnost	19
3.2 Genderová struktura trhu práce	20
3.2.1 Genderová segregace	20
3.2.2 Ženy na trhu práce.....	21
3.2.3 Životní strategie žen.....	23
3.2.4 Přístupy k dosažení genderové rovnosti.....	24
3.2.5 Genderový mainstreaming	25
3.3 Ženy na vedoucích pozicích v politice	25
3.3.1 Zastoupení žen v české politice	25
3.3.2 Ženy ve funkci starostek	27
3.3.3 Hlavní bariéry politické angažovanosti žen	29
3.4 Municipalita a její rozvoj	31
3.4.1 Základní charakteristika obce	31
3.4.2 Postavení a úkoly obcí v regionálním rozvoji.....	32
3.4.3 Udržitelný rozvoj obce.....	33
3.4.4 Problematika genderu ve strategickém plánování obce.....	34
3.5 Komunální politika.....	35
3.5.1 Komunální volby.....	35
4 Vlastní práce	37
4.1 Analýza zkoumané oblasti.....	37
4.1.1 Mikroregion Uhlířskojanovicko a Střední Posázaví	37
4.1.2 Obyvatelstvo mikroregionu.....	38
4.1.3 Strategické dokumenty rozvoje obcí mikroregionu	39
4.2 Problematika rozvoje obcí mikroregionu	40
4.3 Respondentky – starostky regionu	42

4.4	Genderová vyváženost v místních samosprávách.....	44
4.4.1	Obecná situace v ČR.....	44
4.4.2	Situace ve zkoumaném mikroregionu.....	45
4.4.3	Výsledky výzkumu – postavení žen v politice	46
4.5	Genderová podmíněnost nastolovaných témat místního rozvoje.....	54
5	Výsledky a diskuse	60
5.1	Výsledky výzkumu.....	60
5.1.1	Vyhodnocení cílů práce	62
5.1.2	Návrhy řešení	64
6	Závěr.....	66
7	Seznam použitých zdrojů	68
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	77
8.1	Seznam tabulek“	77
8.2	Seznam grafů.....	77
Přílohy	.....	78

1 Úvod

Genderová problematika je velmi komplexní téma, které ovlivňuje různé oblasti života a má dopad na miliony lidí po celém světě. Je důležité o genderu diskutovat a hledat způsoby, jak dosáhnout rovnosti mezi muži a ženami, bojovat proti stereotypům a diskriminaci na základě pohlaví.

Genderová vyváženost se týká rovného zastoupení mužů a žen v různých oblastech společnosti, včetně politiky a samosprávy. Rozvoj municipalit může být pozitivně ovlivněn genderovou vyvážeností v různých oblastech. Když jsou muži a ženy zastoupeni v místní politice a samosprávě rovnoměrně, mohou se objevit různé perspektivy a nápady, které mohou vést k inovacím a novým řešením. V místní politice a samosprávě by měly být zastoupeny různé skupiny obyvatel, tvořené muži i ženami, aby se zaručilo, že jsou zohledněny různé potřeby a zájmy všech členů komunity. Když jsou muži a ženy rovnoměrně zastoupeni v místní politice a samosprávě, mohou mít obyvatelé větší důvěru v rozhodovací procesy a výsledky, což může vést k větší legitimitě a podpoře ze strany obyvatel. Při genderové vyváženosti municipalit mohou být řídicí orgány lepší v řešení různých výzev a situací, protože zastupují různé zkušenosti a přístupy. Je důležité si uvědomit, že i v malých obcích je zapotřebí usilovat o genderovou vyváženost v politice a samosprávě. Toho může být dosaženo například zajištěním vzdělávacích programů pro ženy, podporou žen v politických pozicích a zvýšením informovanosti a povědomí o této problematice. Genderová vyváženost může přinést výhody pro celou obec, včetně zlepšení rozhodovacího procesu a zastoupení různých hlasů a perspektiv.

Důležitost genderové vyváženosti v politice a samosprávě spočívá v tom, že rovné zastoupení mužů a žen může vést k inovativním a efektivním řešením. Výhody genderové vyváženosti mohou být zvláště důležité v menších obcích, kde se mohou objevovat specifické potřeby a výzvy. Proto je důležité vzdělávat a podporovat ženy v politických pozicích a zvyšovat povědomí o této problematice. V konečném důsledku může genderová vyváženost vést k lepšímu zastoupení různých hlasů a perspektiv v politice a samosprávě, což může přinést prospěch celé obci.

Oblast genderové rovnosti v politických funkcích a veřejných institucích je stále velmi aktuální a naléhavá. V České republice se stále potýkáme s výrazným nedostatkem zastoupení žen v politice a veřejných funkcích. Práce na této problematice musí být trvalá a systematická. Je důležité podporovat ženy v politickém angažmá a v jejich účasti

na rozhodovacích procesech v obcích a veřejných institucích. Pouze tak můžeme zajistit, aby všechna hlediska a zájmy společnosti byly zastoupeny a aby bylo dosaženo genderové rovnosti v politických rozhodovacích procesech.

Pro potřeby diplomové práce bylo téma vztaženo do lokálního prostředí, a to konkrétně do mikroregionu Uhlířskojanovicko. Tematiku regionálního rozvoje není možné definovat pouze jedním pojmem, protože, stejně jako u výše zmíněné problematiky, se jedná o velmi rozsáhlou látku, která zastřešuje značné množství aktivit, se kterými se pojí řada procesů, a napomáhá k chápání chodu jakéhokoliv státu, co regionální rozvoj využívá.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem diplomové práce je problematika genderové vyváženosti (zastoupení žen a mužů) v místních samosprávách a její vliv na rozvoj obcí. Toto téma jsem si pro svou diplomovou práci zvolila zejména z důvodu osobní angažovanosti, protože bych se ráda tímto tématem zabývala hlouběji než doposud. Domnívám se, že genderová rovnost může mít pozitivní vliv na rozvoj obcí a měst.

Cílem práce je v rámci zvoleného tématu:

1. Zhodnotit genderovou vyváženost v místních samosprávách vybraných obcí a ČR obecně.
2. Posoudit genderovou podmíněnost nastolovaných témat místního rozvoje. Zjistit, zda existují významné rozdíly ve vnímání dílčích rozvojových témat mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí.

V souladu s těmito cíli jsou stanoveny následující výzkumné otázky diplomové práce:

- 1) Jaké je zastoupení žen v české politice a v jaké oblasti politiky jsou ženy úspěšné v získání pozic?
- 2) Jaké jsou hlavní bariéry politické angažovanosti žen v politice?
- 3) Jaká opatření a iniciativy mohou být implementovány pro zlepšení genderové vyváženosti v místních samosprávách a jaké jsou překážky v jejich realizaci?

2.2 Metodika

Metoda kvalitativního výzkumu, která je v této práci používána, slouží k získání detailních informací od omezeného počtu účastníků. Podle Mišoviče (2019) není nejdůležitější počet účastníků výzkumu, ale jejich správný výběr, aby poskytli požadované informace. Kvalitativní výzkum se zaměřuje na porozumění zkoumaným jedincům, umožňuje hlubší analýzu vzájemných vztahů a přispívá k lepšímu pochopení studovaného jevu.

Zjišťování genderové vyváženosti v malých obcích lze provést pomocí různých technik a metod. Jsou to:

- Analýza dat – Pomocí statistických dat lze zjistit, jaké je zastoupení mužů a žen v různých oblastech společnosti, včetně politiky a samosprávy.

Například lze analyzovat volební výsledky, zastoupení mužů a žen v radě obce, na úrovni místního zastupitelstva atd.

- **Strukturované rozhovory** – Lze provést rozhovory s členy místní samosprávy a politických stran, aby se zjistilo, jaké jsou názory a postoje ke genderové rovnosti a zastoupení mužů a žen v politice a samosprávě.
- **Dotazníky** – Lze rozdávat dotazníky mezi občany, aby se zjistilo, jaké jsou jejich názory na genderovou rovnost a zastoupení mužů a žen v politice a samosprávě.
- **Analýza dokumentů a politických programů** – Lze provést analýzu dokumentů a politických programů, aby se zjistilo, zda obsahují nějaké ustanovení o genderové rovnosti a zastoupení mužů a žen v politice a samosprávě.
- **Sledování veřejných zasedání** – Lze sledovat veřejná zasedání místního zastupitelstva, aby se zjistilo, jaké jsou postoje a názory zástupců obce na téma genderové rovnosti a zastoupení mužů a žen v politice a samosprávě.

Tyto techniky a metody mohou být kombinovány, aby se získala co nejúplnější představa o genderové vyváženosti v malých obcích a přispěla k rozvoji genderově vyvážené politiky a samosprávy. (Hendl, 2005)

V rámci této diplomové práce byla zvolena metoda analýzy dat, analýza dokumentů a metoda strukturovaných rozhovorů.

2.2.1 Strukturovaný rozhovor

Strukturovaný rozhovor je metoda sběru dat výzkumného šetření, která je založena na stanoveném souboru otázek, které jsou v předem daném pořadí a formátu kladeny všem respondentům. Tyto otázky jsou obvykle zaměřené na konkrétní téma nebo problém a mají za úkol získat přesné a konkrétní informace od dotazovaných. Strukturovaný rozhovor se liší od neformálního rozhovoru, který má méně stanovenou strukturu a může být veden na volnější bázi. Výhodou strukturovaného rozhovoru je jeho objektivita a srovnatelnost mezi respondenty, což umožňuje snazší analýzu a vyvození závěrů získaných dat.

Při využití polostrukturovaného rozhovoru jako techniky kvalitativního výzkumu se získávají validní data, což umožňuje získat názory a úvahy jednotlivých informátorů na předem dané otázky. V porovnání s dotazníky je u této techniky vyšší návratnost a získaná data jsou kvalitnější. Nicméně, polostrukturovaný rozhovor může mít určité

nevýhody, jako například vliv osobnosti tazatele, způsob prezentace otázek, místo a čas rozhovoru. Otázky by tak měly být formulovány takovým způsobem, aby nebylo nutné získané informace vysvětlovat. (Hendl, 2005)

Strukturované rozhovory jsou vhodnou metodou pro sběr dat v situaci, kdy potřebujeme získat systematické a konzistentní informace od respondentů na předem stanovené otázky. Pokud se výzkum zaměřuje na téma genderové vyváženosti a jejího vlivu na rozvoj municipalit, strukturované rozhovory mohou poskytnout důkladné a hloubkové informace od účastníků výzkumu, kteří jsou zainteresováni v tématu. Můžeme také předem určit specifické otázky, které se budou týkat tématu, a to pomůže zajistit, že všechny důležité informace budou získány.

Strukturované rozhovory mohou také pomoci minimalizovat zkreslení odpovědí, které by mohly být způsobeny tím, že by účastníci výzkumu mohli předem tušit, co se od nich očekává a odpovědět tak, jak si myslí, že by měli odpovědět. Strukturovaný rozhovor poskytuje jednotnou metodiku pro sběr dat, což umožňuje konzistentní sběr a analýzu dat a umožňuje porovnání odpovědí od různých respondentů.

V rámci této diplomové práce byly rozhovory prováděny osobně a poznámky z odpovědí zaznamenávány písemně. Následně byly přepsány do elektronické podoby a jsou součástí příloh (příloha č. 1). Pro výzkum byl proveden rozhovor s 6 starostkami, což je 67 % celkového počtu starostek v mikroregionu Uhlířskojanovicko. Jedná se o starostky, které byly zvoleny v komunálních volbách v roce 2022. Průměrný věk starostek mikroregionu Uhlířskojanovicko je aktuálně (k roku 2023) 49,7 let. V rámci oficiálního strukturovaného rozhovoru bylo mimo osobní a identifikační otázky položeno celkem 19 otevřených otázek. Otázky byly rozděleny do 4 oblastí – vstup do politiky, období před zvolením do funkce, zvolení starostkou a obecné otázky. Všechny uvedené rozhovory byly provedeny v období listopad až prosinec 2022.

2.2.2 Analýza dokumentů

Analýza dokumentů je metoda výzkumu, která spočívá v systematickém zkoumání různých písemných materiálů, jako jsou například oficiální dokumenty, zprávy, novinové články, zápisy ze schůzek nebo e-maily. Cílem analýzy dokumentů je získání informací o určitém tématu nebo problému a interpretace těchto informací.

Tato metoda se často používá v různých oblastech, jako je politická věda, sociologie, psychologie. Může být kombinována s dalšími metodami výzkumu, jako je například

rozhovor, dotazníkové šetření nebo pozorování. Analýza dokumentů umožňuje výzkumníkům získat široké množství dat z různých zdrojů a poskytuje možnost podrobného studia historických událostí, vývoje politických programů nebo výzkumu veřejného mínění. (Hendl, 2005)

V rámci diplomové práce byly zkoumány zejména strategické plány či koncepce rozvoje jednotlivých obcí. Dalším krokem byla analýza strategických plánů zvolených obcí mikroregionu a jejich posouzení společně se starosty a starostkami na základě tabulky priorit. Oblasti strategického rozvoje obcí se mohou lišit v závislosti na konkrétních potřebách a prioritách obce. Pro výzkum bylo stanoveno 10 základních oblastí rozvoje obce, a to:

- 1) Hospodářský rozvoj
- 2) Sociální rozvoj
- 3) Rozvoj dopravní infrastruktury
- 4) Rozvoj bydlení a územního plánování
- 5) Rozvoj životního prostředí
- 6) Bezpečnost a ochrana obyvatelstva
- 7) Ekonomická oblast
- 8) Kultura, sport
- 9) Cestovní ruch
- 10) Rozvoj infrastruktury

V každé obci mohou být priority jednotlivých oblastí strategického rozvoje různé, v závislosti na potřebách a specifikách daného místa. Každá obec by měla mít svůj strategický plán rozvoje, který zahrnuje tyto oblasti a jejich cíle, aby mohla efektivně plánovat a řídit svůj rozvoj. Uvedené oblasti byly v 10 obcích mikroregionu (5 vedených muži a 5 vedených ženami, odpovídali pouze starostové a starostky) posuzovány prostřednictvím tabulky priorit. Tabulka stanovení priorit obsahuje rozdělení oblastí strategického plánu dané obce podle důležitosti a naléhavosti. Každá oblast je ve zkoumané obci zařazena do jedné z 5 prioritních skupin (1 – nejvyšší, 5 – nejnižší prioritita).

2.2.3 Analýza dat

Analýza dat je proces, který se zabývá systematickým vyhodnocením a interpretací různých typů dat. Cílem analýzy dat je identifikovat vzorce, tendence a souvislosti

v datech, což může poskytnout užitečné informace a podporu pro rozhodování. Analýza dat může být prováděna jak kvantitativními, tak kvalitativními metodami, v závislosti na povaze dat a výzkumných otázkách. Mezi nejčastější metody analýzy dat patří statistická, tematická, diskurzní a další. (Mišovič, 2019)

V rámci práce byla provedena analýza dokumentů a strukturované rozhovory se starostkami obcí regionu Uhlířskojanovicko. Na základě získaných informací byla provedena souhrnná analýza dat a vytvořen přehled zjištěných informací, které jsou prezentovány. Celý tento výzkum je v rámci diplomové práce označen jako Analýza genderové vyváženosti municipalit mikroregionu Uhlířskojanovicko.

2.2.4 Výzkumný vzorek

Cílovou skupinou pro první část výzkumu, tedy ke zhodnocení genderové vyváženosti v místních samosprávách, byly zvoleny starostky v mikroregionu Uhlířskojanovicko. Respondentky jsem vybírala na základě jednoho hlavního kritéria, a to je pohlaví – ženy jakéhokoliv věku. Volila jsem zejména ženy, které jsou v současnosti starostkami ve zkoumaném mikroregionu. Od počátku mého výzkumu jsem chtěla pracovat přímo se ženami. Určitě by bylo pro práci prospěšné, kdyby mezi respondenty byli i muži (starostové). Jejich absence může být určitým omezením této práce. Genderové vyvážení bylo zkoumáno nejen na počtu obsazených funkcí starostek, ale také ve vyváženosti řešených témat rozvoje, o kterém pojednává kapitola 4.5 této práce. Vzhledem k zaměření práce na problematiku týkající se žen ve vedoucích pozicích a omezenému rozsahu diplomové práce se však věnuji pouze ženám v rámci posouzení genderové vyváženosti municipalit. V podkapitole 4.1.4 jsou představeny starostky – respondentky mého výzkumu. Medailonky jsou zaměřené na důležité osobní údaje starostek, jejich kariérní vzestup a pracovní a rodinný život, dále doplněné o vlastní výpovědi. Na významné informace z této části jsem navázala v hlavních výsledcích z výzkumu.

Vybrané starostky jsem osobně oslovila během setkání mikroregionu, kde jsem vysvětlila účel a cíl studie. Následně jsme si domluvily osobní schůzku, na které došlo k realizaci připraveného rozhovoru. Slíbila jsem anonymitu, protože vybraná témata jsou osobní a citlivá, a také proto, že starostky mají politickou roli, která je veřejná.

Protože jsem se dotazovala pouze 6 z 9 starostek ve zkoumané oblasti mikroregionu Uhlířskojanovicko, můj výzkum může trpět určitými omezeními. Přesto si myslím,

že získaný výzkumný vzorek je vzhledem k tématu diplomové práce dostatečný. Mojí výhodou pro výzkum bylo zejména to, že jsem také žena, navíc starostka, a mám stejné zkušenosti jako respondentky. Přepisy strukturovaných rozhovorů jsou v příloze č. 1.

Druhým cílem této práce je posoudit genderovou podmíněnost nastolovaných témat místního rozvoje a zjistit, zda existují významné rozdíly ve vnímání dílčích rozvojových témat mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí. Pro splnění tohoto cíle práce bylo osloveno 5 zvolených starostů a 5 zvolených starostek z mikroregionu Uhlířskojanovicko a byla posuzována jejich hlavní témata strategického rozvoje obcí, které vedou. Nástrojem bylo prozkoumání a analýza jejich strategického plánu obce, popřípadě koncepce rozvoje obce. Následoval strukturovaný rozhovor s daným starostou/starostkou pro doplnění jejich pohledu na uvedené skutečnosti.

3 Teoretická východiska

3.1 Gender a společnost

3.1.1 Gender

Názory lidí na to, co to znamená být mužem nebo ženou, se liší v průběhu času, dějin a historie. Gender je koncept, který odhaluje, jak jsou muži a ženy podmíněni svými společnostmi a kulturami. Je důležité poznamenat, že pohlaví není univerzální klasifikace; mění se v čase a na různých místech. Rozdíly mezi muži a ženami nevyplývají z přirozeného stavu, ale jsou spíše dočasnou etapou ve vývoji sociálních vztahů mezi muži a ženami. (Velký sociologický slovník, 1996)

Slovo gender odkazuje na kulturně konstruované kategorie mužství a ženství. Existují dva odlišné přístupy k pohlaví, přičemž rozlišení mezi nimi je zejména vědou vyžadováno. První způsob, nazvaný biologické pohlaví, se týká biologických rozdílů mezi muži a ženami, jako jsou anatomie, hormony a fyziologie. Druhý a převládající způsob je sociální pohlaví, což je sociální konstrukt založený na psychologických, sociálních a kulturních faktorech. Osvojení maskulinního nebo femininního chování závisí na společnosti, ve které se jedinec socializuje, a na jazyce, vzdělání, náboženství a kultuře. Společnost vytváří očekávání a normy pro chování mužů a žen, které jsou zakotveny v sociálních institucích a praktikách. I když západní společnosti obvykle souhlasí s těmito tvrzeními o genderu, nejsou univerzální. Normy, očekávání a chování mužů a žen se mohou v průběhu času a mezi různými společnostmi měnit. I když analýzy pohlaví a genderu v sociálních vědách jsou méně náchylné k naivnímu biologickému determinismu, často stále vnímají chování jednotlivce v souvislosti s jeho pohlavím a jeho pohlavními znaky jako jeho esenciální vlastnosti. (West, Zimmerman, 1987)

3.1.2 Genderové role a vztahy

Genderové role a vztahy utvářejí povahu genderových struktur ve společnostech. Genderová struktura společnosti se reprodukuje a dynamicky vyvíjí prostřednictvím socializace a sociální kontroly. (Křížková, 2007)

Jedinec je socializován s genderovými rolemi a vztahy, které jsou v raném dětství v důsledku kulturalizace trvalé. Je to dlouhodobý proces, který zahrnuje postupné začlenění se do určité komunity a společnosti. Během procesu socializace, kterému se také říká výchova a učení, jedinec získává normy, hodnoty, povinnosti, chování a učí

se rozpoznávat rozdíly mezi různými skupinami či pohlavími. Navíc ve společnosti existuje tzv. genderová smlouva, která je považována za nepsanou dohodu (založenou na teorii společenské smlouvy) a šíření implicitních a explicitních pravidel, která jsou využívána v každodenním životě. Tato nařízení ukládají ženám a mužům různé povinnosti a odpovědnost. To má za následek omezení společenského a veřejného života, které poškozují jedno pohlaví nad druhým. (Hašková, 2007)

Mezi lidmi probíhá debata o tom, zda jsou genderové role biologicky určené nebo pouze sociálně vytvořené. Argument, který podporuje názor, že genderové role nejsou přirozené a vrozené, spočívá v tom, že společnost systematicky vychovává děti do těchto rolí od narození. Dítěti se přiřazuje barva oblečení podle pohlaví (typicky modrá pro chlapce, růžová pro dívky), určité typy hraček a konkrétní charakteristiky osobnosti. (Křížková, 2007)

Všechny aspekty lidského chování, které se týkají genderových rolí, jsou přísně kontrolovány a korigovány v souladu se společenskými normami. Pokud někdo překročí normy, je upozorněn na to, že se vymyká stanoveným pravidlům. Tato sociální kontrola je očekávána od každého člena společnosti. Osoby jsou hodnoceny podle toho, jak se shodují se svými genderovými rolemi a jsou sankcionovány, pokud se od nich odchylují. Sankce mohou být různého druhu – od výsměchu a stigmatizace až po omezení přístupu k materiálním a nemateriálním společenským zdrojům. Rodina, škola, zaměstnání nebo skupiny, ve kterých se jedinec pohybuje, dohlíží na dodržování vhodných genderových rolí. V těchto strukturách může dojít k tzv. pygmalionskému efektu, kdy vůdčí osobnosti, jako jsou rodiče, učitelé nebo nadřízení, hodnotí ostatní podle svých představ a postupně je podle nich formují. Vyjmenované osoby se snaží druhého jedince co nejpřesněji začlenit do společnosti. (Křížková, 2007)

3.1.3 Genderová rovnost

Genderová rovnost znamená, že muži a ženy by měli mít stejné příležitosti v různých oblastech, jak v soukromém, tak ve veřejném životě a v politice. Pojem byl vytvořen kvůli praktickým a akademickým účelům, protože pouhá "rovnost žen a mužů" může být kritizována z biologického a legislativního hlediska. Cílem je bojovat proti diskriminaci na základě pohlaví a předsudků, které spočívají v předpokladu, že určité role jsou určeny jen pro jedno z pohlaví.

V politické oblasti se setkáváme s pojmem "gender mainstreaming", což znamená zahrnutí aspektů rovnosti žen a mužů do všech politických procesů. Tento koncept se používá k organizování, zlepšování, rozvíjení a vyhodnocování politických procesů tak, aby byly zahrnuty záležitosti rovnosti žen a mužů na všech úrovních a v různých stádiích, za účasti všech aktérů, kteří se podílejí na politickém rozhodování. Gender mainstreaming je důležitým nástrojem pro prosazování politiky rovných příležitostí pro ženy a muže. (Ferrarová, 2007)

3.2 Genderová struktura trhu práce

3.2.1 Genderová segregace

Česká republika se potýká s výraznou genderovou segregací na trhu práce, a to i ve srovnání s jinými evropskými zeměmi. Pracovní segregace téměř vždy negativně ovlivňuje ženy a celkovou efektivitu trhu práce. Segregace trhu práce může být dvojitá, vertikální a horizontální. Horizontální znamená, že ženy a muži jsou soustředěni ve specifických odvětvích a pracovních místech. Tato segregace je nejzřetelnější ve výši zaměstnaneckého platu, který má tendenci být nižší v zaměstnání, kde dominují ženy. Druhou je vertikální projevující se koncentrací mužů a žen na různých úrovních zaměstnanosti, zejména na úrovni odpovědnosti, pozice, prestiže a platu. Proces zaměřený na snížení nebo odstranění vertikální a horizontální segregace se nazývá segregace trhu práce. Tento proces probíhá prostřednictvím legislativních opatření a směrnic. (Valentová, Šmídová, Katrňák, 2007)

Genderová segregace na trhu práce často znamená, že ženy a muži pracují v různých odvětvích, na různých pozicích a na základě různých pracovních smluv a podmínek. Tyto rozdíly mají genderové důsledky a přispívají ke genderové nerovnosti. (Křížková, Sloboda, 2009)

Statistiky ukazují, že genderová nerovnost se projevuje především v rozdílech v uplatnění mužů a žen na různých pracovních pozicích a úrovních, stejně jako v platových rozdílech mezi nimi. Uvedené rozdíly jsou často způsobeny genderovými stereotypy a tradičními představami o rolích mužů a žen ve společnosti, kterými se zaměstnavatelé řídí. Historicky byly ženy spojovány spíše se soukromou sférou a muži s veřejnou sférou, dnes už toto pravidlo sice striktně neplatí, ale můžeme stále najít pozůstatky tohoto myšlení. Můžeme se setkat s jevem, který je také nazýván genderovou diferenciací práce nebo generováním práce. Tento koncept byl zaveden americkou socioložkou Joan Acker

během druhé vlny feminismu v 60. a 70. letech. Acker definuje procesy genderování práce jako rozdělování aktivit podle pohlaví, což se může lišit v různých společnostech a časech. Práce vykonávaná muži je často vnímána s vyšší hodnotou než práce vykonávaná ženami, a proto je odměňování odlišně. Navíc zaměstnavatelé a zaměstnanci konstruují genderové rozdíly v práci prostřednictvím jazyka a rituálů a definují tak, jak by měla vhodná ženská a mužská práce vypadat. (Acker, 1990)

Jeden z největších rozdílů mezi muži a ženami na českém trhu práce je patrný v platech. Platové rozdíly se běžně označují jako gender pay gap (GPG) a objevují se, když žena dostává plat, který je odlišný od platu muže. Přesněji řečeno, GPG je relativní rozdíl mezi středními hrubými mzdami mužů a žen v procentech. Tato metrika nemusí nutně znamenat diskriminaci, ale místo toho odráží typ a místo zaměstnání, vliv věkových a vzdělávacích struktur, postavení v zaměstnání nebo počet odpracovaných hodin atd. Počet odpracovaných hodin a pracovní doba mohou být kratší pro ženy kvůli jejich povinnostem v domácnosti a rodině. Největší rozdíl v příjmech mezi muži a ženami se obvykle vyskytuje na pozicích, které jsou profesně nejvyšší. Typická hrubá měsíční mzda ženy v ČR v roce 2021 je 37 125 Kč, což je 84,8 % typické měsíční mzdy muže, který vydělává 43 785 Kč. Největší rozdíly v odměňování se vyskytují ve věku 35 až 45 let. Podle výzkumu Eurostatu z roku 2021 činí rozdíl v odměňování žen a mužů 16,4 %, což je jeden z nejvyšších rozdílů v průměrných měsíčních mzdách mezi muži a ženami v Evropské unii. Naopak průměr v celé Evropské unii je 13 %. I v tomto případě hrají genderové stereotypy a tradiční genderová očekávání důležitou roli v různých platových ohodnoceních, což také vede k různým životním strategiím. (Eurostat, 2021)

3.2.2 Ženy na trhu práce

V osmdesátých letech byla formulována teorie genderových rozdílů, známá také jako gender gap, která popisuje rozdíly mezi muži a ženami v oblasti zaměstnání a příjmu. Kromě již zmiňovaných rozdílů v odměňování se současné teorie zaměřují na různé aspekty a paradigmaty týkající se statusu žen na trhu práce, politického a společenského postavení žen, rovnosti a rozdílnosti pohlaví, genderu a stratifikace, genderových rolí a dalších podobných témat. (Petrušek, 1996)

Vzhledem k nerovnému postavení žen a mužů na trhu práce a nízkému podílu žen ve vedoucích pozicích sociologové zjišťovali postoje českých mužů a žen k práci. Z průzkumu vyplývá, že význam práce jako životní hodnoty se mezi muži a ženami

výrazně neliší. Ženy považují druhý příjem pro rodinu za nezbytný, práci přitom považují za důležitou životní hodnotu pro seberealizaci a finanční nezávislost. (Večerník, 2006)

Většina českých žen uvedla, že by práci neopustila, i když by jim příjem partnera umožňoval zůstat doma, ale zhruba třetina z nich by zkrátila pracovní dobu. (Křížková, 2007)

Teorie preference britské socioložky Catherine Hakim se zaměřuje na osobní preference žen na trhu práce. V této teorii klade důraz na svobodnou volbu a volbu jednotlivce před ostatními faktory ovlivňujícími tuto volbu. Hakim rozděluje ženy do tří skupin podle jejich osobních preferencí. První skupinou jsou ženy zaměřené na práci, druhou tvoří ženy v domácnosti a třetí, nejčastější skupinou, jsou adaptivní ženy. Uvedené ženy se dokáží přizpůsobit novým situacím a změnám ve svém životě a mohou tak měnit své preference podle toho, co považují za důležité. (Hakim, 2000)

Teorie preference vyvolala mezi sociology rozporuplné reakce. Svobodné rozhodování aktérů v pracovní sféře a možnost zvolit si životní směr jsou z pohledu feministické teorie oslabeny převládajícím genderovým řádem. (Křížková et al., 2011)

Jedno z opatření, které by mohlo přispět ke snížení nerovností na trhu práce a k zvýšení zastoupení žen ve vyšších pozicích, jsou diskutované kvóty pro ženy. Příznivci kvót tvrdí, že pomocí nich lze vyrovnat velké rozdíly v oblastech, kde je žen velice málo, jako například v politice nebo ve vedení firem. V politice je zastoupení žen dlouhodobě velmi nízké z důvodu genderových stereotypů a tradičního vnímání genderových rolí. Ženy v politice mohou mít pozitivní vliv na to, aby se vláda více zaměřovala na postavení žen ve společnosti a na trhu práce. Proto by vláda měla zavést více zákonů, které by pomáhaly ženám, zejména matkám, vytvořit si strategie pro skloubení práce a rodiny. V některých evropských zemích už kvóty pro ženy platí, ale v naší společnosti se stále často vnímají negativně jako pozitivní diskriminace. (Zormanová, Drozdová, 2014)

I přes legislativní opatření ve prospěch rovných příležitostí nezmizely genderové nerovnosti a diskriminace na trhu práce. Koordinačním orgánem pro prosazování rovnosti mužů a žen je také Ministerstvo práce a sociálních věcí, které každoročně zveřejňuje plán na podporu uplatnění žen na trhu práce. Hlavními cíli dosažení genderové rovnosti je odstranit nebo omezit genderově podmíněnou segregaci zaměstnání a pozic, zpochybnit genderové stereotypy a tradiční role a zajistit plně flexibilní kombinaci práce a rodiny. (Křížková, 2005)

Diskriminace žen na trhu práce je způsobena stereotypním vnímáním jejich role jako matek. Toto vnímání může vést k odmítání žen ze strany zaměstnavatelů nebo nabídnutí nevýhodnějších pracovních podmínek, protože se předpokládá, že budou chtít mít děti. Pokud jsou ženy přijaty, bývají často méně odměňovány, což může vést k tomu, že zůstanou doma na rodičovské dovolené, zatímco partner vydělává více peněz. To může vést ke zpomalení kariérního postupu a přístupu k vyšším pozicím a lépe placeným místům. Společenské představy o mateřské roli ženy, tlak okolí nebo partnera a sebelimitace žen jsou faktory, které mohou ovlivnit rozhodování žen ohledně jejich profesního uplatnění. (Bobek, Boučková, Kühn, 2007)

3.2.3 Životní strategie žen

Genderové stereotypy a tradiční role, genderová segregace, nerovnost příležitostí a diskriminace na trhu práce a v zaměstnání vytvářejí společenské podmínky, které ovlivňují ženy na trhu práce. Bariéry se dělí na vnější a vnitřní. Vnější jsou reprezentovány institucemi, které jsou většinou ovládnuty muži a nedostatečně investují do rozvoje a potenciálu žen. Vnitřní bariéry jsou spojeny s konfliktem mezi prací, kariérou a rodinou, což vytváří na ženy velký tlak. (Shaul, 1982)

Pro běžnou ženu, která se stará o rodinu a má pracovní povinnosti, je klíčové najít účinný způsob, jak sladit rodinný a profesní život. To znamená najít způsoby, jak správně rozložit svůj čas a energii mezi rodinu a práci v každodenním životě. Způsoby, které aktéři volí pro organizaci svého pracovního a osobního života, jsou závislé na vnějších vlivech a podmínkách, které jsou dané pracovním trhem. Mnoho žen se potýká s výzvou skloubení svého profesního života s osobním a rodinným životem. Křížková vidí rodičovství jako značnou překážku, která se projevuje tím, že matky malých dětí jsou často vytlačovány z trhu práce, zatímco otcové malých dětí jsou naopak motivováni k vstupu na trh práce, jelikož v současných rodinách jsou pro udržení životní úrovně dva příjmy nezbytné. (Křížková et al., 2011)

Rodiče se často musí rozhodnout opustit práci, pokud za sebe nemůžou najít vhodnou náhradu pro péči o své dítě. Takové rozhodnutí může být překážkou pro kariérní růst mnoha žen, které musí dát přednost rodině před prací, i když jde jen o dočasný odchod. (Rhode, 2017)

Díky moderní technologii a novým možnostem v práci, jako je práce na dálku, se některým ženám může podařit sladit rodinný a pracovní život. To však záleží

na charakteru práce. Zaměstnavatelé mohou pomoci tím, že nabídnou vytvoření prostoru pro hlídání dětí přímo na pracovišti, jako jsou například dětské skupiny, které spadají pod Ministerstvo práce a sociálních věcí. Další možností, jak zlepšit sladění rodinného a pracovního života, je flexibilní pracovní doba. (Pipková, 2015)

3.2.4 Přístupy k dosažení genderové rovnosti

V článku pro Socioweb popisuje Rakušanová několik přístupů, které by mohly přispět k dosažení genderové rovnosti, a zdůrazňuje, že jejich cílem je zajištění rovných příležitostí pro muže a ženy v politických funkcích. Mezi strategie, které Rakušanová uvádí, patří: rétorické strategie, rovné příležitosti a pozitivní akce. K implementaci rovných příležitostí patří financování ženských politických aktivit, pomoc kandidátkám a zvyšování obecného povědomí o tématu. Pozitivní akce zahrnují dočasné upřednostnění rovnosti příležitostí před rovností práv, například prostřednictvím kvót. Kvóty mohou být formální, stanovené zákonem a s tresty za nedodržení, nebo neformální, dobrovolně přijímané stranami pro regulaci výběru kandidátů. (Rakušanová, 2007)

Existuje mnoho dalších přístupů k dosažení genderové rovnosti. Některé z nich jsou:

- Otevřená komunikace a osvěta: Cílem je zvyšovat povědomí společnosti o genderových nerovnostech a bojovat proti genderovým stereotypům a diskriminaci prostřednictvím osvěty a diskuzí.
- Genderově citlivé vzdělávání: Tento přístup spočívá v implementaci vzdělávacích programů a materiálů, které jsou citlivé na genderové otázky a podporují rovné příležitosti pro muže a ženy.
- Podpora rovného přístupu ke zdravotní péči: Cílem je zaručit, aby muži a ženy měli stejný přístup ke zdravotní péči, včetně reprodukčního zdraví a prevence nemocí.
- Podpora mateřství a otcovství: Tento přístup zahrnuje opatření, jako jsou placené rodičovské a otcovské dovolené, dětské skupiny na pracovištích, flexibilní pracovní doba a další podobné iniciativy, které pomáhají rodičům skloubit práci a péči o dítě.
- Genderově citlivé politiky: Tento přístup se zaměřuje na zavádění politik, které podporují rovnost pohlaví a aktivně se snaží odstranit genderové nerovnosti v různých oblastech, jako je zaměstnanost, politika, vzdělání, zdravotnictví atd. (Renzetti, Curran, 2003)

3.2.5 Genderový mainstreaming

Genderový mainstreaming je prioritní strategií EU pro prosazování genderové rovnosti, která spočívá v začleňování genderové perspektivy do každodenních záležitostí v různých oblastech politiky, jak uvádí Ministerstvo průmyslu a obchodu. Genderový mainstreaming je přístup k práci s rovností pohlaví, který má za cíl začlenit perspektivu rovnosti pohlaví do všech politik, programů a projektů. Tento přístup se zaměřuje na rozpoznání a analýzu rozdílných postavení, rolí a potřeb mužů a žen v různých oblastech společnosti a na zajištění, aby politiky, programy a projekty byly navrženy a implementovány tak, aby plnily potřeby a zájmy obou pohlaví. (Foltysová, 2007)

Genderový mainstreaming se zaměřuje na transformaci nerovných genderových vztahů a stereotypů a na posilování rovnosti pohlaví. Jedním z hlavních cílů tohoto přístupu je zlepšit vztahy mezi muži a ženami v různých oblastech, jako jsou práce, vzdělání, zdravotnictví, politika a další. Genderový mainstreaming se snaží zlepšit rovnost pohlaví tím, že bere v úvahu pohlaví jako křížovou osu pro analýzu sociálních vztahů a jako nástroj pro plánování, realizaci, monitorování a hodnocení politik, programů a projektů. Tento přístup předpokládá, že politiky a programy, které jsou navrženy na základě genderového mainstreamingu, budou mít větší účinnost a dosah, protože budou plně respektovat potřeby a zájmy obou pohlaví. (Ferrarová, 2007)

3.3 Ženy na vedoucích pozicích v politice

3.3.1 Zastoupení žen v české politice

Přestože se v některých oblastech české společnosti pozice žen zlepšuje, například co se týče vzdělání, stále existují oblasti, ve kterých jsou ženy znevýhodněny. Jednou z takových oblastí je politika, v níž jsou ženy v České republice výrazně podreprezentovány v porovnání s muži. To znamená, že podíl žen na politických pozicích neodpovídá jejich podílu ve společnosti jako celku. V evropském měřítku se Česká republika řadí mezi nejhorší státy a v mezinárodním srovnání se umísťuje až v druhé polovině žebříčku. (Gelnarová, 2010)

Lze říct, že deskriptivní reprezentace vychází z předpokladu, že reprezentant by měl být vzhledově podobný voličům, které zastupuje. To se týká nejen pohlaví, ale i dalších vlastností, například barvy pleti. Ideálním případem je zrcadlová reprezentace,

kdy reprezentanti dokážou dokonale reprodukovat všechny vlastnosti zastoupených voličů. Tento koncept se vztahuje nejen na politiku, ale i na jiné oblasti. (Brim, Dufek, 2012)

Poměr zvolených političek na žádné politické úrovni v České republice (komunální, krajské ani celostátní) neodpovídá procentuálnímu zastoupení žen ve společnosti. Obvykle získávají pouze asi čtvrtinu politických mandátů, přičemž toto zastoupení se liší v závislosti na politické úrovni. V současnosti je nejméně žen na celostátní úrovni. V historii České republiky se nikdy nepodařilo dosáhnout zastoupení žen ve vysokých politických funkcích z více než 22 %, což odpovídá méně než čtvrtině. Navíc zastoupení žen v politice neustále kolísá a není zaznamenán trvale rostoucí trend. I v případě sestavování kandidátních listin do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky se procentuální zastoupení žen pohybuje v rozmezí 26 až 29 %. (ČSÚ, 2022; Zaostřeno na ženy a muže, 2020; Fórum 50 %, 2020)

Na úrovni krajů se zastoupení žen mezi nominovanými a zvolenými zastupitelkami dlouhodobě drží pod hranicí jedné třetiny. Vždy však platí, že podíl nominovaných žen převyšuje podíl zvolených. Nicméně v posledních letech se počet krajských zastupitelek postupně zvyšuje. V roce 2000 bylo zvoleno pouze 14,5 % žen, avšak v nedávných volbách v roce 2020 se podíl žen mezi krajskými zastupiteli zvýšil na historické maximum 22 %. (Cieslar, 2020)

Obecně jsou ženy neúspěšnější v komunální politice, v níž se po každých volbách zvyšuje jejich zastoupení. Stejně jako u krajských voleb však platí, že podíl žen na kandidátkách převyšuje jejich následné zastoupení v obecních zastupitelstvech. Od roku 1994 se podíl žen na kandidátních listinách zvýšil z jedné pětiny na jednu třetinu. Po volbách v roce 2018 získaly ženy 28 % všech mandátů, což je historicky nejvyšší výsledek. V roce 2019 zastávaly funkci starostky pouze v 1537 městech a obcích ze 6336, tedy v méně než čtvrtině (včetně obvodů a městských částí). Pouze čtyři ženy byly zvoleny do čela statutárních měst, kterých je celkem 27. (Šprincová, 2022)

Studie Šprincové a Adamusové (2014) se zaměřila na nízké zastoupení žen v české politice a snažila se toto téma vysvětlit. Podle autorek jsou hlavními faktory, které způsobují nízké zastoupení žen, volební systém a chování voličů, podpora žen v rámci politických stran a úspěch politických subjektů. Autorky také poukazují na to, že jsou ženy často spojovány se svou rolí pečovatelek, a proto jsou zastoupeny hlavně v resortech a výborech souvisejících s rodinnou a sociální politikou. Kromě toho shrnuje studie existující výzkumy mapující genderové rozdíly mezi voliči. Výzkum z roku 2006 ukázal,

že ženy mají nižší zájem o politiku, nižší volební účast a nižší politické znalosti. Nicméně, data z roku 2012 ukázala vzestupnou tendenci, kdy ženy předstihly muže v deklarované volební účasti a správnost odpovědí na politické otázky byla stejná mezi muži a ženami. Zájem o politiku a členství v politických stranách zůstávají stále nižší na straně žen. (Adamusová a Šprincová, 2014).

Publikace *Ženy a lokální politika: komunální volby v České republice v letech 1994–2018 z pohledu politické reprezentace žen* se snaží zaplnit výzkumnou mezeru v českém prostoru týkající se žen v místní politice a odpovědět na související otázky. Maškarinec (2019) zde poukazuje na nedostatečnost výzkumu tohoto tématu nejen v České republice, ale i v západní Evropě, ačkoliv lokální prostor je v této oblasti více prozkoumán než regionální nebo národní úroveň. Tato studie se věnuje analýze faktorů ovlivňujících zastoupení žen v místních radách. Podle autora je nejsilnějším faktorem úrovně zastoupení žen v předchozím volebním období. Byla také zkoumána velikost obce, ale v tomto případě nebyly potvrzeny žádné obecné korelace. Další faktory ovlivňující zastoupení žen byly potvrzeny. Jsou to například menší počet obyvatel, méně lidí pracujících v primárním sektoru ekonomiky, nižší podíl katolíků, vyšší míra nezaměstnanosti, převážně levicovní voliči v místních volbách a kratší dojezdový čas do regionálního centra. Autor též zdůrazňuje, že analýza ukazuje na nutnost zohlednění rozdílných funkčních modelů lokálních politických systémů, které jsou určeny velikostí obce a různými způsoby fungování volebních systémů v obcích různých velikostí.

3.3.2 Ženy ve funkci starostek

Z hlediska rovnosti pohlaví a snahy o větší reprezentaci žen v politice je důležité podporovat a umožnit ženám kandidovat a zastávat funkce všech úrovní politického rozhodování, včetně pozic starostek. Výběr politických reprezentantů by měl být založen na schopnostech a kompetencích, nikoliv na pohlaví. Žen ve funkci starostek je stále nedostatek, celkový počet žen v zastupitelstvech měst a obcí činí pouhých 28 %, tedy 1537 starostek (data k roku 2021 – aktuální počet žen starostek není k dispozici). (ČSÚ, 2021)

Osoba zvolená do funkce starosty nebo starostky vede obec nebo město, zastupuje ho na různých úrovních a je členem rady a zastupitelstva. Komunální volby v ČR jsou poměrné, což znamená, že každý volič obdrží pouze jeden hlasovací lístek s počtem členů

zastupitelstva. To umožňuje voličům hlasovat pro celé strany nebo pro různé kandidáty napříč stranickými hranicemi, tzv. panašování. (Šprincová, 2014)

Starostu volí zastupitelstvo obce ze svých řad. Jedná se o vyhrazenou pravomoc, kterou nemůže zastupitelstvo svěřit jinému orgánu obce. Volba starosty probíhá formou usnesení, nebo hlasováním nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce. Starosta kandiduje vždy na jedno funkční období, které trvá čtyři roky. Počet funkčních období ale není nijak omezen a starostou může být člověk zvolen i několikrát. Tuto funkci může zastávat ale jen za předpokladu, že je starší 18 let. Starosta musí efektivně plnit své povinnosti a je odpovědný zastupitelstvu obce. Dále vykonává dohled nad správou obce, schvaluje rozpočty, vytváření odborů a komisí obecního úřadu. Pro výkon své funkce může být starosta a místostarosta uvolněn nebo neuvolněn. Uvolněný starosta je pro výkon funkce uvolněn ze svého zaměstnání, kdežto neuvolněný svoji funkci vykonává v souběhu se svým zaměstnáním. Ostatní zastupitelé obce bývají ve většině obcí neuvolněnými členy. (Fórum 50 %, 2022)

Členům zastupitelstva, kteří jsou uvolněni, tzn. plní svou funkci na plný úvazek, je odměna dána nařízením vlády. Výše této odměny je pevně stanovena v tabulce zobrazené v Příloze č. 2 a platí od 1. 1. 2023. Samotné obce nemají pravomoc rozhodovat o výši odměny pro uvolněné zastupitele. (MVČR, 2022)

Výkon funkce starostů a starostek je kontinuální, neboť se jedná o politickou funkci. Pracovní doba starostů je pružná a závisí na úředních hodinách daného obecního či městského úřadu a na jejich povinnostech. Pokud v obci nebo městě nastane neodkladná či nutná záležitost, musí být starostové přítomni neustále, nebo musí být k dispozici jejich zástupci. Starostové mají široké pravomoci, včetně zastupování obce navenek při slavnostních a formálních příležitostech, jmenování tajemníka úřadu a vedoucích odborů obecního úřadu, plnění úkolů zaměstnavatele, svolávání a řízení zasedání zastupitelstva a rady obce, podepisování právních předpisů obce, mají odpovědnost za hospodaření obce a informování veřejnosti o činnosti obce, dohlížíjí na její chod a řešení záležitostí týkajících se obce a jejích občanů. Starostové mohou mít také oprávnění užívat odznak s velkým státním znakem při významných příležitostech a občanských obřadech. (Šprincová, 2014)

Současní starostové a starostky byli zvoleni zastupitelstvem po komunálních volbách, které se konaly v září roku 2022. Další komunální volby se budou konat po čtyřech letech, tedy na podzim roku 2026. Během posledních voleb se zvýšilo

zastoupení žen jak na kandidátních listinách, tak i mezi zvolenými kandidáty. Tradičně nejvíce žen ze všech politických úrovní je voleno na úrovni obcí a měst. (Šprincová, 2022)

Maškarinec (2022) hodnotil zastoupení žen v městských radách s rozšířenou působností a zjistil, že velikost města nemá vliv na šance žen uspět ve volbách, což je v rozporu se situací v západní Evropě. Naopak, přítomnost žen v městské radě zvyšuje šance na úspěch žen v politice a motivuje další ženy k politické aktivitě. Tento model funguje jako pyramidová struktura, kdy s rostoucí prestiží a vlivem pozice klesají šance na to, že ji obsadí žena, což vede k nižším šancím žen dostat se na volitelná místa ve volbách do Poslanecké sněmovny nebo stát se kandidátkou do Senátu.

3.3.3 Hlavní bariéry politické angažovanosti žen

Většina ústavních systémů, včetně českého, hlásá formální princip rovnosti mužů a žen. Zastánci konzervativního přístupu tvrdí, že rovnost příležitostí je zaručena od okamžiku, kdy ženy získaly aktivní a pasivní volební právo. Jsou však i tací, kteří se domnívají, že rovnosti lze de facto dosáhnout pouze tehdy, budou-li odstraněny tzv. skryté bariéry. Ty vedly, podle analýzy britského politologa Phillipse, k vytvoření dvou úrovní občanství, v nichž se ženy staly občankami druhé kategorie. (Rakušanová, Václavíková-Helšusová, 2008)

Česká i zahraniční literatura upozorňuje na řadu bariér či faktorů, které přispívají k nízké účasti žen v politice. Podle politologů ovlivňují reprezentaci v různé míře tři faktory. Prvním je politická kultura, která se zabývá postavením konkrétní společnosti, od komunit, které jsou zvláště orientovány na rovnost pohlaví, až po společnosti „patriarchální“. Rozdíl je v tom, jak lidé vnímají tradiční rozdělení rolí podle pohlaví. Dalším faktorem je institucionální rámec, který zahrnuje stranické struktury, způsoby získávání kandidátů a volební systémy. Konečně jsou zde socioekonomické předpoklady, jako je vzdělání a povolání. (Havelková, 2006)

Překážky dělíme do třech oblastí – *individuální, institucionální a společenské*. (Rakušanová, Václavíková-Helšusová, 2006)

Mezi jednotlivé překážky autorky zařadily všudypřítomný patriarchální model rodiny, který je její kritickou součástí, rozdělení odpovědnosti a povinností v rodině. Pro ženy je politika často na třetím místě za rodinou a prací. Další překážkou je rozdílné hodnocení političek a politiků. Některé ženy věřily, že je muži nepustí dovnitř, a mnohé z nich měly zkušenosti s narážkami a diskriminací, ať už osobní nebo vůči ženám

v politice obecně. Kulturu sexismu, která je nevhodná a všudypřítomná, uvedlo v nedávném britském průzkumu 10 % žen v politických funkcích. Bylo to popsáno jako nevhodné komentáře od kolegů. Tím posledním je nepoměr mezi ženským a mužským pojetím moci. Postavení bylo pro političky méně významné, svou roli chápaly spíše jako službu veřejnosti. (Rakušanová, Václavíková-Helšusová, 2006; Maguire, 2018)

Rodina se nachází na průsečíku osobních a sociálních bariér. Zatímco Rakušanová a Václavíková-Helšusová staví rodinu do samostatných bariér (patriarchální model rodiny), lze to považovat i za bariéru sociální. Kategorizace domácích povinností podle pohlaví může vést ke vzniku společenských předsudků, které brání účasti žen v politice. (Rakušanová, Václavíková-Helšusová, 2006; Diekman, Holman, Schneider, 2015)

Ze společenského hlediska je zásadní, jak veřejnost vnímá genderové rozdělení rodinných rolí. Podle statistik Centra pro výzkum veřejného mínění lze v posledních dvou desetiletích pozorovat posun v přístupu české veřejnosti k těmto otázkám. Obecně je trendem, že Češi již nerozlišují mezi mužskými a ženskými rolemi spojenými s rodinou a rodinným životem a roste procento lidí, kteří se domnívají, že by se na činnosti měli podílet oba partneři rovnoměrně. Na základě těchto informací lze velmi zjednodušeně konstatovat, že společnost v České republice se za posledních dvacet let mírně posunula k rovnostářství. (CVVM, 2020).

Třetí typ bariér Rakušanová a Václavíková-Helšusová nazývají institucionální. Patří mezi ně volební systém a způsob výběru kandidátů a kandidátek. Domnívají se, že výběr kandidátů a kandidátek v politických stranách je nejvýznamnějším nástrojem, který ovlivňuje procento žen. Počet žen na volebním lístku ovlivňují dva aspekty. Za prvé zjištění, zda si voliči (vůbec) přejí, aby se na kandidatuře podílelo více žen. Za druhé, procento žen v mocných pozicích ve straně. Pokud neplatí ani jedna z těchto podmínek, je pravděpodobnost, že politická strana nominuje ženy do funkce, nízká. Nejvýznamnějším faktorem je spíše volební systém, než způsob výběru kandidátů. (Rakušanová, Václavíková-Helšusová, 2006; Maříková, 2016)

Jeden z hlavních a poměrně významných problémů, týkajících se účasti žen v politice, spočívá v samotném zájmu společnosti o tuto oblast. Podle průzkumu je zjevné, že více než polovina žen se o politiku v podstatě nezajímá. Pokud tento nedostatek zájmu porovnáme s postojem mužů k této společenské otázce, je mužská ochota a zájem o politiku daleko vyšší. Absolutní nezájem vyjádřilo pouze 10 % mužů, zatímco u žen to bylo 20 %. Základní otázkou byla ochota jít k volbám. Ženy k tomuto tématu přistupují

spíše jako k veřejné povinnosti než z důvodu zájmu o zajištění funkce naší společnosti. Ještě menší je jejich zájem o politiku v nadnárodním měřítku, tedy o Evropskou unii. (Zářecká, 2008)

3.4 Municipalita a její rozvoj

3.4.1 Základní charakteristika obce

V České republice je 6 253 obcí. (ČSÚ, 2022). Pro sídelní strukturu v ČR je typické značné rozptýlení venkovských osídlení a nízké zastoupení velkých měst. Rozptýl sídelní struktury je charakterizován přítomností velkého počtu spíše malých obcí – k 1. lednu 2011 bylo v ČR 4 856 obcí do 1 000 obyvatel, což představuje 77,7 % z celkového počtu obcí v ČR. Obce s méně než 1000 obyvateli ve skutečnosti zauímají rozlohou více než polovinu státu. (Svobodová, Věžník, Hofmann, 2013)

Zaměřím se nyní krátce na obec a její specifika: *„Podle § 1 zákona o obcích je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec vykonává jednak samostatnou působnost, jednak působnost přenesenou, je tedy jakousi dvojjedinou bytostí: V rámci samostatné působnosti realizuje jakožto územní samosprávná korporace své právo na samosprávu. V rámci přenesené působnosti pak jedná jako vykonavatel státní správy, kterou na ni zákonem přenesl stát.“* (Vodička, 2007)

Vodička zmiňuje i nejvýznamnější subjekt obce – zastupitelstvo, které je voleno v přímých, rovných a tajných volbách. Zastupitelstvo určuje nejzávažnější otázky, jež spadají do působnosti obce, volí nebo odvolává starostu, místostarostu a další členy zastupitelstva. Vodička dále píše, že rada obce má podobnosti s obecní správou, včetně starosty, místostarosty a dalších členů. Obce můžeme dělit na tzv. obce I. typu – tou je každá obec, obce II. typu s pověřeným obecním úřadem a obce III. typu s rozšířenou působností. Poslední zmíněné sídlí ve větších městech a vykonávají důležité správní činnosti pro větší počet obcí. (Vodička, 2007)

Zastupitelstva obcí se scházejí podle potřeby, obvykle častěji než zastupitelstvo města. Zasedání obce svolává starosta a jsou veřejná. Pokud se zastupitelstvo sejde s nadpoloviční většinou svých členů, má schopnost se usnášet, protože účinná rozhodnutí vyžadují přítomnost většiny členů. Ze svých jednání je zastupitelstvo povinno pořizovat zápisy, které musí být ověřeny jako úřední listiny a podepsané starostou a místostarostou.

Podrobné zápisy z jednání zastupitelstva jsou uchovávány a jsou na vyžádání k dispozici. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

Historicky bylo postavení obce v rámci územního správního systému v ČR před rokem 1989 jiné než dnes. Od roku 1945 do roku 1990 byla naše územní správa výhradně lineární, což znamenalo, že neexistovala autonomie. Funkce dříve svěřené samosprávě byly delegovány na státní výbory, které byly považovány za rozšíření vlády. (Balík, 2009)

Jednokolejný systém veřejné správy znemožňoval obcím přijímat samostatná rozhodnutí, vše tak záviselo na vůli komunistické strany, která tak prosazovala své zájmy. Po revoluci v roce 1989 došlo ke strukturálním změnám a ústavním zákonem č. 294/1990 Sb. byla zrušena soustava národních výborů, což mimo jiné znamenalo návrat soustavy k bývalému dvoukolejnému systému (před r. 1939). Obec se stala základem místní samosprávy a místní státní správy. (Balík, 2009)

3.4.2 Postavení a úkoly obcí v regionálním rozvoji

Obec v rámci své samostatné působnosti může významně ovlivnit socioekonomický rozvoj svého území. Dle zákona o obcích: „*Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.*“ (§ 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)).

Pravomoc obcí podporovat regionální rozvoj je dále vymezena zákonem č. 248/2000 Sb., který popisuje podporu regionálního rozvoje takto: Obec ve své výhradní působnosti spolupracuje s krajem, ve kterém se nachází, v přípravě a realizaci programu regionálního rozvoje kraje. Obec může usnadnit rozvoj podnikatelských aktivit, které jsou nezbytné pro rozvoj regionu, např. poskytnutím technické pomoci a kapitálu investorům – podnikatelům a spojením svých zdrojů s dalšími obcemi a právníckými osobami za účelem zajištění rozvojových programů, které jsou společné pro více obcí. (§ 14 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.)

Na rozdíl od krajů, které ze zákona musí zpracovat krajský plán, obce nejsou povinny tento dokument vytvářet. Jak jsem již uvedla, programování je jednou z primárních metod regionální politiky. Proto je prakticky nemožné bez kvalitních

programových dokumentů získat finance z fondů EU. Z toho vyplývá, že pokud chce obec úspěšně získat finanční prostředky z EU, musí vytvořit tento koncepční dokument. Postup pro vypracování programu rozvoje komunity není v zákoně konkrétně popsán. V zákoně o obcích je pouze uvedeno, že program rozvoje obce je autonomní. Obecná struktura plánu rozvoje obce by proto měla obsahovat: úvod, analýzu situace v obci, diskusi o možnostech rozvoje obce, shrnutí problémů spojených s rozvojem obce a závěrečné zhodnocení o šancích a problémech spojených s rozvojem v obci. (Wokoun, 2008)

3.4.3 Udržitelný rozvoj obce

Udržitelný rozvoj lze vnímat jako strategický přístup k rozvoji území, který umožňuje za pomoci určitých prostředků a technologií uspokojit potřeby jednotlivců při současném respektu k životnímu prostředí. (Kadeřábková, 2012)

Jak již bylo výše zmíněno, výsledkem procesu strategického plánování, a tím také základním nástrojem, který umožňuje koordinovat a řídit rozvojové aktivity na území obce, je strategický plán rozvoje obce.

Strategické plánování se skládá ze 3 částí – analýza řešeného území, syntéza dosažených výsledků a formulace kroků vedoucích k naplnění cílů. Aby plán dosahoval určité úrovně, musí splňovat následující kritéria: dlouhodobost, systematickosti, selektivitu, provázanost, soustavnost, otevřenost a reálnost. Tvořit ho můžeme dvěma způsoby, buď expertní, nebo komunitní metodou; v praxi se tyto metody doplňují. (Perlín, 2002)

Existují významné rozdíly ve vnímání dílčích rozvojových témat mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí. Některá témata, jako jsou například vzdělání, sociální péče a ochrana životního prostředí, jsou často vnímána ženami jako prioritní, zatímco muži častěji zdůrazňují hospodářský rozvoj a infrastrukturu. Tyto rozdíly mohou ovlivnit rozhodování zastupitelstev obcí a mohou mít dopad na rozvoj místních komunit a jejich obyvatel. Je proto důležité brát v úvahu genderové rozdíly při plánování a rozhodování o místním rozvoji a zohlednit různorodé perspektivy mužů a žen. Výzkumy ukazují, že existují určité rozdíly v postojích a prioritách mezi muži a ženami, které mohou mít vliv na jejich vnímání dílčích rozvojových témat. Například se ukázalo, že ženy více než muži podporují investice do sociálních služeb, jako jsou mateřské školy a domovy pro seniory, zatímco muži se častěji soustřeďují na rozvoj infrastruktury a průmyslu. Stejně tak mohou mít různé postupy a preference v oblasti územního plánování a rozvoje. Tyto rozdíly mohou být způsobeny například různými životními zkušenostmi, přístupem k informacím

nebo sociálními normami. Proto je důležité zahrnout do výzkumu hledisko genderu a zkoumat rozdíly v postojích a preferencích mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí. (Šprincová, 2015) Na tuto skutečnost také poukazuje studie Kendalla a Andrewa (2019). Studie se zaměřuje na roli reprezentativního rozpočtování v politice a zkoumá, zda existuje spojení mezi reprezentací žen v politice a přidělováním prostředků na priority, které odrážejí genderové zájmy. Výzkum zahrnuje experimentální studii, která testuje, zda jsou ženy starostky více nakloněny k přidělování finančních prostředků na genderově citlivé priority než muži starostové, a zda má reprezentace žen v zastupitelských sborech vliv na to, jak jsou prostředky přidělovány. Studie dochází k závěru, že starostky mají tendenci přidělovat více finančních prostředků na genderově citlivé priority a že větší zastoupení žen v zastupitelských sborech je spojeno s větším důrazem na genderové priority v reprezentativním rozpočtování.

3.4.4 Problematika genderu ve strategickém plánování obce

Problematika genderu ve strategickém plánování obce spočívá v zohlednění genderové rovnosti a potřeb obou pohlaví v procesu tvorby strategických plánů a následného rozhodování. Často se stává, že strategické plány obcí jsou vytvářeny bez zohlednění specifických potřeb žen a mužů a jejich nerovného postavení v obci. Tím dochází k přehlížení potřeb žen, k omezení jejich participace v rozhodovacím procesu a ke ztrátě příležitostí pro rozvoj obce jako celku.

Konkrétními otázkami, které by se mohly v souvislosti s genderem při tvorbě strategického plánu obce položit, by mohly být například:

- Jaký je poměr zastoupení mužů a žen v místním zastupitelstvu a jak se tento poměr promítá do strategického plánování?
- Jsou v strategickém plánu obce zahrnuty aktivity na podporu rovnosti mezi muži a ženami, jako např. opatření k podpoře mateřství, péče o děti, rodinu nebo podpora rovného postavení na trhu práce?
- Jsou v plánu uvažována opatření na zlepšení bezpečnosti a pohody žen v obci, např. zlepšení osvětlení na veřejných prostranstvích, bezpečný a dostupný veřejný prostor pro všechny obyvatele, prevence domácího násilí a sexuálního obtěžování?
- Byly provedeny analýzy genderového rozdílu přístupu ke službám a zařízením v obci, jako jsou například školy, zdravotnická zařízení,

sportovní a kulturní zařízení, a zohledňují se tyto analýzy v tvorbě strategického plánu? (Fórum 50 %, 2009)

Je důležité, aby se genderová problematika stala součástí strategického plánování obcí a aby byly zohledňovány potřeby obou pohlaví při tvorbě plánů a rozhodování. Při strategickém plánování je důležité zohlednit genderovou rovnost, a to nejen na základě intuitivního uvážení, ale na základě pečlivé analýzy. Dlouhodobě by měly být zohledněny potřeby a cíle jak žen, tak mužů, aby bylo dosaženo genderové vyváženosti v plánování rozvoje. (Foltysová, 2004)

Úřady mohou provádět genderový audit svých strategických dokumentů, aby se ujistily o své genderové citlivosti. Tento audit zahrnuje hodnocení politiky, programů a práce úřadu s ohledem na dopad na muže a ženy a zohledňování principů gender mainstreamingu. Součástí auditu je také průzkum názorů zaměstnanců na genderovou korektnost zaměstnavatele a rozhovory s vedoucími úředníky a úřednicemi. (Fórum 50 %, 2009)

3.5 Komunální politika

Komunální politika se zabývá především nejnižšími úrovněmi politické aktivity. Slovo obecní je odvozeno od slova obec, což je výraz, kterým slovník cizích slov popisuje menší správní celek, například obec nebo okres. Slovník popisuje pojem komunální jako příslušnost nižších správních celků (obce, okresy apod.), komunální politika je politika spojená s obcí, krajem apod. Komunální politika je praxe obecní samosprávy volených zástupců, komunálními politiky jsou zástupci měst a obcí, radní a samozřejmě starostové. (The Academic Dictionary of Foreign Words, 2001)

3.5.1 Komunální volby

Každá úroveň politiky má své druhy voleb. Ty mají pro voliče různou váhu. Ze stranického hlediska je logické, že občané přikládají větší váhu volbám do sněmovny než volbám komunálním, protože Poslanecká sněmovna má větší pravomoci než zastupitelský sbor. (Linek, Pecháček, 2005)

Balík identifikuje ve výčtu druhů voleb tzv. volby prvního a druhého řádu, kdy volby druhého řádu označují často volby do Senátu, do regionálních zastupitelstev či nadnárodních těles, volby prvního řádu jsou pak volby do Poslanecké sněmovny

a prezidentské volby. Ve volbách prvního řádu bývá vyšší volební účast než ve volbách druhého řádu. (Balík, 2009)

Zvláštností druhořadých voleb je, že se obvykle konají v období, kterému se někdy říká midterms, mezi 13. a 36. měsícem poté, co je zvolena vláda a její popularita klesá. Voliči v tuto chvíli nemají důvod taktizovat, a tak nevolí záludně, ale poctivě. Výsledky voleb mohou být také ovlivněny dohledem nad zájmy konkrétních volených orgánů při vymáhání práva. (Švec, 2010)

Prezident republiky je zodpovědný za vyhlášení komunálních voleb prostřednictvím zákona nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Zákon je zveřejněn ve Sbírce zákonů. Den, kdy se rozesílají Sbírky zákonů, které obsahují rozhodnutí prezidenta o vyhlášení voleb, se považuje za den, kdy jsou volby vyhlášeny. Zastupitelstvo má funkční období trvající čtyři roky, což je právně stanoveno v Ústavě České republiky a zákoně o volbách do obcí. Existují dva základní druhy voleb podle zákona o obcích – řádné a mimořádné. Mimořádné volby, které se konají mimo termín řádných voleb, se dělí na: nové volby, dodatečné volby, opakované hlasování a opakované volby.

Řádné volby do zastupitelstev všech obcí se konají v pátek a sobotu. Hlasování v pátek trvá od 14:00 do 22:00 hodin a v sobotu od 8:00 do 14:00 hodin. Datum voleb určuje prezident v rozhodnutí o jejich vyhlášení. Podle zákona musí volby proběhnout v období, které se odpočítává z posledních třiceti dnů aktuálního funkčního období zastupitelů. (Zákon č. 491/2001 o volbách do zastupitelstev obcí).

4 Vlastní práce

4.1 Analýza zkoumané oblasti

Mikroregion Uhlířskojanovicko se nachází v okrese Kutná Hora, který leží na severním okraji Českomoravské vrchoviny mezi řekou Sázavou a Labem. Okres Kutná Hora, který se rozprostírá na jihovýchodním cípu Středočeského kraje, sousedí na severu s okresem Kolín a Praha-východ, na jihozápadě s okresem Benešov, na jihovýchodě s okresem Havlíčkův Brod a na východě s okresy Pardubice a Chrudim. Rozloha okresu činí 917 km², z nichž 65,1 % tvoří zemědělská půda a 23,8 % lesy. Okres Kutná Hora má pouze 74 tisíc obyvatel a patří tak k nejméně osídleným územím Středočeského kraje. Od roku 2003 je okres dělen na dva správní obvody obcí s rozšířenou působností, Kutná Hora a Čáslav, a čtyři správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem: Kutná Hora, Čáslav, Uhlířské Janovice a Zruč nad Sázavou. Celkem do Kutnohorska spadá 88 obcí, čtyři města (Kutná Hora, Čáslav, Zruč nad Sázavou, Uhlířské Janovice) a sedm městysů (Suchdol, Malešov, Nové Dvory, Kácov, Žehušice, Bílé Podolí a Rataje nad Sázavou). (ČSÚ, 2020)

4.1.1 Mikroregion Uhlířskojanovicko a Střední Posázaví

Mikroregion Uhlířskojanovicko a Střední Posázaví je tvořen 20 sdruženými obcemi. Mezi ně patří obce Církvice, Čestín, Kácov, Košice, Lededko, Nepoměřice, Onomyšl, Petrovice, Podveky, Rašovice, Rataje nad Sázavou, Samopše, Skvrňov, Soběšín, Staňkovice, Sudějov, Uhlířské Janovice, Úžice, Vavřinec a Zbizuby.

Uhlířskojanovicko leží na soutoku řek Sázavy a Labe. Zdejší krajina je poseta mnoha potoky a menšími rybníky – největší je Vavřinecký, zmínku si zaslouží i romantický Žišovský, s odrazem místního kostela na vodě. Dále pak rybník uprostřed obce Jindice. Největší řekou regionu je Výrovka, která se vlévá do Labe. Z významnějších toků, které odvádějí vodu do Sázavy, lze jmenovat Losinský a Čestínský potok.

Lesy pokrývají více než čtvrtinu celkové rozlohy obce Uhlířské Janovice, stejně jako celý kraj. I tato skutečnost odlišuje Uhlířskojanovicko od sousedního Polabí, ve kterém, na rozdíl od lesnatého Posázaví, převažují pole. Region Uhlířskojanovicko je z geomorfologického hlediska řazen do oblasti Českomoravské vrchoviny. (Mikroregion Uhlířskojanovicko, 2022)

Z hlediska sídelní struktury je území mozaikou polí a lesů protkaných malými vesničkami vzdálenými od sebe maximálně tři kilometry. Venkovská sídla odolávají úbytku obyvatel, snaží se zajistit dobrou dopravní dostupnost a základní služby prostřednictvím pojízdných prodejen. Mladé rodiny přišly do regionu díky povolení výstavby dalších rodinných domů. Velmi pozitivní je samozřejmě skutečnost, že oblast není ovlivněna procesem suburbanizace, protože se nachází v blízkosti větších měst.

Tato rekreačně atraktivní oblast nabízí mnoho značených turistických a několik nových cyklistických tras. V blízkosti řeky Sázavy jsou významné chatové areály a další rekreační zařízení.

Mikroregion společně s dalšími pěti mikroregiony (DSO Dubina, DSO Kutnohorský venkov, DSO Posázavský kruh, DSO Rozvoj venkova a DSO Zbraslavicko) je členem občanského sdružení Lípa pro venkov, které působí na území 68 obcí v kutnohorském okrese od řeky Sázavy po hranice měst Kutné Hory a Čáslavi. Hlavním cílem sdružení je dosáhnout harmonického rozvoje kraje a zvýšení návštěvnosti, a to především díky množství kulturních památek, převážně sakrálního charakteru. (MAS Lípa pro venkov, 2014)

4.1.2 Obyvatelstvo mikroregionu

Území Uhlířskojanovicka je charakterizováno vysokým stupněm sídelní roztržitosti. Existuje zde velké procento obcí s nízkým počtem trvale hlášených obyvatel. Nejmenší obcí regionu je obec Košice s 54 obyvateli, následována je Sudějovem (86 obyvatel). Naopak největším sídlem mikroregionu jsou Uhlířské Janovice (3 118 obyvatel) a dále s velkým odstupem Církvice (1 319 obyvatel), které vesměs plní úlohu lokálních center. Kompletní přehled o počtu územních jednotek, rozloze obcí a počtu jejich obyvatel podává tabulka č.1.

Vývoj sídelního systému a obyvatelstva ovlivnily především politické události 20. století. V období totality (zejména mezi lety 1960 až 1990) zaznamenala většina měst výrazný pokles obyvatelstva. Po roce 1991, vlivem nového režimu a transformace sídelní struktury, nastal obrat. Současným obecným trendem je, že městské obyvatelstvo, ve srovnání s venkovskými městy, roste rychleji. Hlavním důvodem je urbanizace. Populace většiny venkovských měst v regionu se stabilizuje, nebo se alespoň zmírňuje úbytek obyvatel. Uhlířskojanovicko je oblast se silnějším jádrem, jejíž rozvoj nebyl v době centrálního systému obcí tolik utlumen. Silné jádro, případně výhodná poloha a dostupná

občanská vybavenost, napomáhá k atraktivitě zdejších míst. I dnes probíhá nová výstavba. (ČSÚ, 2022)

Tabulka 1: Obyvatelstvo, rozloha a hustota osídlení jednotlivých obcí mikroregionu Uhlířskojanovicko (k roku 2022)

		Počet místních částí obce	Obyvatelstvo	Rozloha	Hustota
1.	Církvice	2	1319	10,1	130,39
2.	Čestín	9	426	32,5	13,11
3.	Kácov	5	770	11,1	69,37
4.	Košice	1	54	2,1	25,71
5.	Ledečko	2	181	3	60,33
6.	Nepoměřice	3	212	7,2	29,44
7.	Onomyšl	5	321	12,9	24,88
8.	Petrovice II	7	132	11,6	11,38
9.	Podveky	4	229	10,3	22,23
10.	Rašovice	4	383	12,3	31,14
11.	Rataje nad Sázavou	3	513	13,3	38,57
12.	Samopše	5	172	6,6	26,06
13.	Skvrňov	1	212	6,2	34,19
14.	Soběšín	2	164	7,2	22,78
15.	Staňkovice	5	287	12	23,92
16.	Sudějov	1	86	3,9	22,05
17.	Uhlířské Janovice	8	3118	25,4	122,76
18.	Úžice	10	665	18,6	35,75
19.	Vavřínc	3	548	10,7	10,7
20.	Zbizuby	8	468	19,4	19,4

Zdroj: ČSÚ, 2022.

4.1.3 Strategické dokumenty rozvoje obcí mikroregionu

Směr a možnosti rozvoje obce jsou do značné míry ovlivněny velikostí obce a funkcemi, které generuje. Základní funkce obce, jako sídelní jednotky, jsou bydlení, práce a služby. Význam těchto funkcí závisí především na postavení obce v sídelním systému. V malých městech dominují rezidenční funkce a s rostoucí velikostí se zvyšuje rozmanitost obytných funkcí. Charakteristickým rysem sídelní struktury v ČR je vysoký podíl malých obcí. Téměř čtvrtina obcí má méně než 200 obyvatel a 78 procent má méně než 1000 obyvatel.

Při plánování rozvoje území se uplatňují dva základní nástroje: strategické a územní plánování. Každý ze zmíněných přístupů má své silné stránky i omezení.

Strategie rozvoje obce je základním nástrojem řízení obce – na základě poznání situace v obci a představ občanů, podnikatelů, zájmových organizací a dalších formuluje rozvojové cíle obce a aktivity vedoucí k jejich naplnění. Úspěšnost působení starosty je bohužel často posuzována pouze podle počtu a objemu získaných dotací, nikoliv podle toho, co se v obci skutečně podařilo vytvořit a zlepšit. V souvislosti s realizací projektů je důležitá otázka udržitelnosti. Obec musí počítat s náklady na provoz a údržbu vybudovaných objektů, tj. se zátěží běžného rozpočtu. Pro řízení rozvoje obce je zásadní proniknout do základních rozvojových souvislostí obce, tj. poznat situaci v jednotlivých oblastech, pojmenovat rozvojové šance, nebo naopak rozvojové problémy a v neposlední řadě nalézt jejich příčiny.

Na starosty (a další činitele a pracovníky malých obcí) jsou kladeny všestranné nároky při poměrně malém administrativním aparátu a omezených možnostech. Představitelé obcí sice již získali zkušenosti, jsou k dispozici metodiky a podpůrné nástroje výkonu správy, ale celý správní a rozvojový systém se natolik zkomplikoval, že je pro neuvolněné starosty velmi obtížné zvládnout časově všechny požadované činnosti (v obcích do 500 obyvatel neuvolnění starostové převládají). Starostovi může být oporou tajemník (pokud ho obec vůbec má), jeho hlavním úkolem ale obvykle bývá běžná administrativa, a nikoliv rozvoj obce.

Strategie a strategické dokumenty obcí mikroregionu Uhlířskojanovicko jsou v některých případech přístupné pouze v písemné podobě a v současnosti by si již v některých obcích zasluhovaly revizi. (Mikroregion Uhlířskojanovicko, 2022)

4.2 Problematika rozvoje obcí mikroregionu

V sociální oblasti je mikroregion Uhlířskojanovicko rovnoměrně věkově rozvrstven, jedinou zvláštností je vyšší počet chlapců než dívek do 24 let. Obyvatelé za prací obvykle dojíždějí hromadnou dopravou či osobními automobily především do Prahy, Kolína a Kutné Hory.

Problémy rozvoje obcí v mikroregionu jsou různé a mohou se lišit v závislosti na konkrétní obci. Pro řešení těchto problémů mohou být potřeba různé strategie a plány, včetně investic do infrastruktury a rozvoje podnikání, podpora vzdělání a odborného výcviku, zlepšení dopravní infrastruktury a podpora turistických aktivit. Důležitou roli

mohou hrát i komunikace a spolupráce mezi obcemi v mikroregionu, aby se mohly sdílet zkušenosti a řešit problémy společně.

Problémem je v mikroregionu zejména stav silnic a chodníků. V některých místech chodníky v podstatě vůbec nejsou a někde jsou příliš úzké, a přitom nechrání chodce ochranným zábradlím. To je problémem zejména v Uhlířských Janovicích, jelikož obcí projíždí velké množství osobních automobilů, autobusů a nákladních vozů.

V oblasti životního prostředí je mikroregion příjemným místem k životu. Většina domů je rodinných se zahradou.

Služby obyvatelstvu a volnočasové aktivity jsou dostupné pouze ve městě. Pro každodenní život se zde nachází většina obchodů, služeb a podniků, které jsou nutností. Ve městě je také přímo policie a hasiči, dále také pošta s Czech POINTEM, finanční úřad a úřad práce. Nejbližší nemocnice je v Kolíně. Všechny obce mikroregionu mají volnočasové spolky, například sbor dobrovolných hasičů nebo myslivecké sdružení.

Samotné obce v mikroregionu se shodují na základní strategické vizi, kterou je vytvoření lokality, která bude příjemným místem pro bydlení a realizaci volnočasových aktivit. K tomuto účelu mají sloužit následující body rozvoje jako plánu rozvoje celého regionu (dle MAS Lípa pro venkov):

- Vytvořit podmínky k aktivní participaci obyvatel na veřejném dění a stabilizovat počet obyvatel obce.
- Podporovat tvorbu nových pracovních příležitostí v obci i v soukromém sektoru.
- Doplnovat stávající technickou infrastrukturu a postupně doplňovat další funkční součásti.
- Zlepšovat druhovou skladbu veřejné zeleně a postupně vylepšovat stav veřejných prostranství ve všech částech obce.
- Postupně zlepšovat stavebně technický stav komunikací ve vlastnictví obce a udržovat dopravní obslužnost veřejné hromadné dopravy.
- Podporovat využití regionálních turistických tras a aktivně se podílet na kulturním dění v mikroregionu.
- Podporovat spolkovou a sportovní činnost a aktivitu seniorů v obci.
- Zajišťovat zvýšenou bezpečnost silničního provozu a postihovat veškeré přestupkové činnosti.

- Vytvořit bezbariérovou přístupnost veřejných objektů a prostranství pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace.

Obce mikroregionu se shodují vesměs i na jednotlivých aktivitách, které by vedly k rozvoji jednotlivých obcí. Často zmiňovány jsou opravy veřejného a centrálního prostranství, vybavení nebo zřízení dětského hřiště, příprava nových stavebních pozemků nebo opravy hasičských zbrojnic. Z technických plánů realizace rozvoje obcí je často zmiňováno vybudování vodovodu a kanalizační sítě, zavedení bezpečnostních kamer či rekonstrukce veřejného osvětlení. Z hlediska dopravy jsou zmiňovány opravy komunikací či obnova dopravního značení. Důležitým bodem mikroregionu je také péče o kulturní dědictví obcí.

Drobné rozdíly je možné pozorovat na základě velikosti obce, což je logické. Ve městech a městysech je nutné také spravovat obecní budovy jako například školy a mateřské školy či hřbitovy. V těchto větších obcích se také více řeší obnova zeleně nebo například svoz a uložení odpadu. (MAS Lípa pro venkov, 2022)

4.3 Respondentky – starostky regionu

Z dvaceti obcí mikroregionu Uhlířskojanovicko je pouze v devíti z nich na pozici starosty žena. Obvykle se jedná o menší obce s nižším počtem obyvatel. Pokud by bylo žen v politických funkcích více, mohly by být zastoupeny různé názory a priority, které by mohly ovlivnit politiku a rozhodování v této oblasti a zlepšit zastoupení genderové rovnosti. Také by se dala zdůraznit důležitost posilování účasti žen v politice a snaha o podporu jejich zapojení do politických struktur, aby byly vytvořeny příležitosti pro rovnoprávnost a rovné zastoupení mužů a žen v rozhodovacích procesech.

Cílovou skupinou pro první část výzkumu, která se zaměřila na zhodnocení genderové vyváženosti v místních samosprávách v mikroregionu Uhlířskojanovicko, jsou starostky. Respondentky byly vybírány na základě kritéria pohlaví – ženy jakéhokoli věku, s důrazem na aktuálně vykonávanou funkci starostky v této oblasti. Výzkum zkoumal genderovou vyváženost nejen v počtu obsazených funkcí starostek, ale také vyváženost řešených témat rozvoje, jak je popsáno v kapitole 4.5. Vzhledem k omezenému rozsahu práce se však věnují pouze ženám v rámci posouzení genderové vyváženosti municipalit. V podkapitole 4.1.4 jsou představeny respondentky výzkumu s důležitými osobními údaji, kariérním vzestupem, pracovním a rodinným životem. Krom toho jsou uvedeny i jejich vlastní výpovědi.

Je třeba poznamenat, že výzkum zahrnoval pouze šest z devíti starostek v mikroregionu Uhlířskojanovicko, což může být vnímáno jako omezení této práce. Přepisy strukturovaných rozhovorů jsou v příloze č. 1. Všechny uvedené rozhovory byly provedeny v období listopad až prosinec 2022.

Medailonky respondentek jsou následující:

S1 – starostka č. 1

První respondentka je starostkou městyse, který má zhruba 800 obyvatel. Jedná se o ženu, která řídí, v rámci výzkumu, největší obec. Starostce bylo v době zvolení 55 let. Má za sebou 25 let pracovního působení ve školství. V roce 2010 se stala starostkou obce a funkci zastává dodnes. Její příběh může sloužit jako inspirace pro ženy, které se chtějí angažovat v místní politice a prosazovat pozitivní změny ve své komunitě.

S2 – starostka č. 2

Druhá respondentka je starostkou obce, která má zhruba 500 obyvatel. Starostce bylo v době zvolení 52 let. Tato starostka má bohaté zkušenosti v obecním zastupitelstvu, kde je členkou již od roku 1994. Od roku 2014 pak zastává funkci starostky obce. Dříve pracovala jako referentka na úřadě nejmenovaného města, kde se věnovala matrikám, evidenci obyvatel, životnímu prostředí a výstavbě. Kromě toho má také rodinu, která je její velkou prioritou.

S3 – starostka č. 3

Třetí respondentka je starostkou obce, která má méně než 100 obyvatel. Jedná se tak, v rámci výzkumu, o nejmenší řízenou obec. Starostce bylo v době zvolení 53 let.

Jedná se o její první volební období ve funkci starostky. Mimo politiku pracuje jako veterinářka. Její dcera, které je 30 let, je také členkou zastupitelstva obce.

S4 – starostka č. 4

Čtvrtá respondentka je starostkou obce, která má zhruba 500 obyvatel. Jedná se tak o průměrně velkou obec. Starostce bylo v době zvolení 41 let. Tato starostka má značnou zkušenost ve vedení obce, neboť již vykonává funkci starostky páté volební období. Má dvě děti, dceru ve věku 23 let a syna ve věku 20 let. Dříve pracovala jako hospodářka v této obci.

S5 – starostka č. 5

Pátá respondentka je starostkou obce, která má zhruba 200 obyvatel. Jedná se tak o spíše menší obec. Starostce bylo v době zvolení 37 let, a tudíž je nejmladší starostkou vybranou pro účely mé práce. Tato starostka se nachází v prvním volebním období, avšak v období 2018–2022, kdy byla starostkou její matka, vykonávala funkci místostarostky. Má manžela a 4 děti – tři dcery a jednoho syna, se kterým je momentálně na rodičovské dovolené. Dříve pracovala jako učitelka.

S6 – starostka č. 6

Šestá respondentka je starostkou obce, která má zhruba 300 obyvatel. Jedná se tak, v rámci výzkumu, o průměrně velkou obec. Starostce bylo v době zvolení 57 let, a tudíž je v mém výzkumu nejstarší starostkou v regionu. Tato starostka byla zvolena v roce 2019 po nových volbách, jelikož předcházející rok tři zvolení zastupitelé odmítli složit slib. Má dvě dcery ve věku 37 a 34 let.

4.4 Genderová vyváženost v místních samosprávách

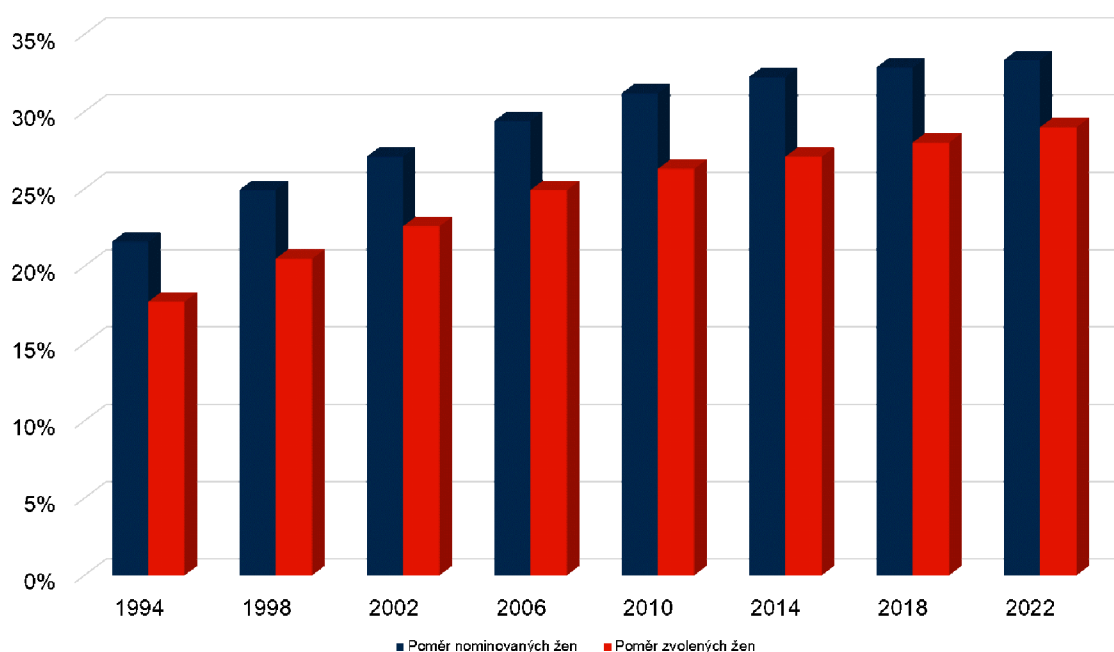
4.4.1 Obecná situace v ČR

V této kapitole budu čerpat z analýzy uveřejněné na stránkách Fórum 50 % (Šprincová, 2022) a z dat Českého statistického úřadu. Právě u voleb do zastupitelstev měst a obcí se úroveň zastoupení žen na kandidátních listinách a stejně tak mezi zvolenými časem zvyšuje. Od roku 1994 do roku 2022 vzrostlo číslo počtu zastoupení žen na kandidátních listinách více než 1,7krát. Na této úrovni politického rozhodování bývá tradičně zastoupeno nejvíce žen. Jejich podíl ve volbách roku 2022 činil 29 %, celkem bylo zvoleno 17 908 žen. Avšak zároveň zde dochází k nepřímé úměře. Pokud provedeme komparaci zastoupení žen v zastupitelstvech měst a obcí s velikostí města, zjistíme, že čím větší je město, tím nižší je zastoupení žen v jejich vedení. Vyšší zapojení žen v místních samosprávách může být způsobeno tím, že je zde méně moci a peněz, tedy pozice starostek je méně finančně ohodnocená. Nejvíce žen starostek najdeme ve vedení malých obcí do 1000 obyvatel (28 %), nejméně naopak ve vedení velkých měst nad 100 000 obyvatel (necelých 8 %).

Zastoupení žen v komunálním prostředí se dotýká také oblasti korupce na regionální úrovni. Jedna ze studií poukazuje na to, že začlenění žen do místních politických sborů

vede k omezení různých forem korupce. Autoři studie docházejí k závěru, že v případě, že ženské politické reprezentantky dosáhnou veřejné funkce v místním politickém či veřejně správním orgánu, usilují o zlepšení poskytování veřejných služeb v oblastech, z kterých profitují přednostně ženy. Jejich dalším úsilím je rozpad klientelistických sítí ovládaných muži. U žen starostek je menší pravděpodobnost zapojení do korupce, než v případě mužů starostů. (Bauhr, Charron, Wangnerud. 2019)

Graf :1 Vývoj zastoupení žen mezi nominovanými a zvolenými do zastupitelstev měst a obcí v ČR

Zdroj dat: ČSÚ, graf: Fórum 50 %

4.4.2 Situace ve zkoumaném mikroregionu

V rámci mikroregionu Uhlířskojanovicko, a tedy zkoumaných 20 obcí, zastává pozici starostky 9 žen, zbylých 11 obcí je obsazeno muži. Momentálně ženy v tomto regionu zastávají funkci starostek pouze v obcích I. typu, a to v těch s menším počtem obyvatel. Většina jsou obce s velikostí do 500 obyvatel (s výjimkou Kácova a Vavřince). Pro výzkum byl proveden rozhovor s 6 starostkami, což je 67 % celkového počtu starostek v mikroregionu. Data o seznamu starostek jsem čerpala ze seznamu primátorů a starostů měst a obcí ČR vydané Ministerstvem vnitra ČR. Jedná se o starostky, které byly zvoleny v komunálních volbách v roce 2022. Průměrný věk starostek mikroregionu Uhlířskojanovicko je aktuálně (k roku 2023) 49,7 let.

Výkon funkce starostek v menších obcích a městech se znatelně liší od výkonu funkce ve větších městech. Velikost vedení města, tj. počet zastupitelů, rady města, zaměstnanců obecního úřadu a zaměstnanců obce, odpovídá velikosti obce, resp. počtu obyvatel. Dále také nepochybně zaleží na velikosti rozpočtu dané obce. V praxi to znamená, že v případě nejmenších obcí, přibližně do 300 obyvatel, zajišťuje celý chod a agendu obce výhradně starostka. Dále je pro starostky menších obcí velmi důležité, aby v obci žily co možná nejdéle a znaly velmi dobře místní prostředí a občany. Zastupitelé pouze rozhodují o důležitých záležitostech obce na zasedáních, avšak samotné jejich realizování závisí na starostce. Na úřadě je přítomna pouze ona a všechny ostatní funkce musí vykonávat sama.

4.4.3 Výsledky výzkumu – postavení žen v politice

Na základě strukturovaných rozhovorů se starostkami mikroregionu Uhlířskojanovicko byly vyhodnoceny názory na postavení žen v politice a shrnutí výsledků zobrazuje tato kapitola.

V rámci oficiálního strukturovaného rozhovoru bylo mimo osobní a identifikační otázky položeno celkem 19 otevřených otázek. Otázky byly rozděleny do 4 oblastí – vstup do politiky, období před zvolením do funkce, zvolení starostkou a obecné otázky. Základní přepis strukturovaných rozhovorů se nachází v příloze č. 1. Všechny uvedené rozhovory byly provedeny v období listopad až prosinec 2022.

První sekce otázek byla zaměřena na vstup respondentek do politické scény. První otázka se zaměřovala na důvody vstupu do politiky a veřejného angažování. Všechny se shodují na obdobných důvodech, a to možnosti ovlivňovat dění v obci, popřípadě zlepšení kvality života v obci. Jedna respondentka uvedla, že do politiky vstoupila pouze z důvodu žádosti spoluobčanů. Zároveň pouze jedna respondentka nebyla spokojená s dosavadním vedením obce, a na tomto základě chtěla situaci řešit.

- Co vás přimělo vstoupit do politiky a veřejně se angažovat?

S1: Na základě výzvy spoluobčanů, abych kandidovala do komunálních voleb. Tak jsem kandidovala.

S2: Zlepšení životních podmínek pro život lidí na vesnici.

S3: Stagnace vývoje obce, nejasná rozhodnutí vedení obce.

S4: Mít možnost ovlivňovat dění v obci.

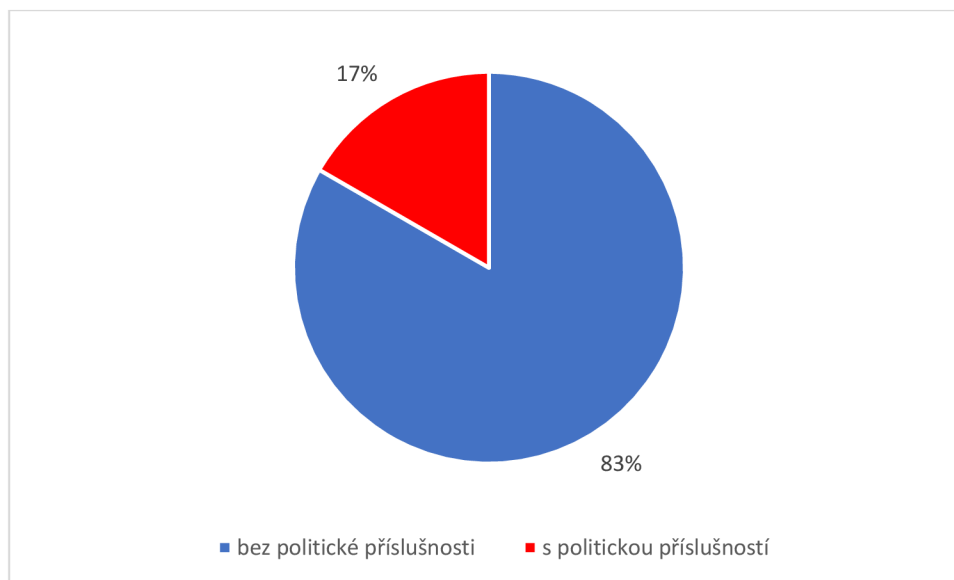
S5: Chuť měnit své okolí k lepšímu pro život.

S6: Snaha zlepšit kvalitu života v naší obci.

Druhá otázka se věnovala politické příslušnosti jednotlivých respondentek. Odpovědi zobrazuje graf č. 2.

Pouze jedna respondentka je členem politické strany (konkrétně STAN), na základě oslovení stranou. Ostatní respondentky uvedly, že jsou bez politické příslušnosti, což činí 83 % z celkového výzkumného souboru.

Graf 2: Politická příslušnost respondentek

Zdroj: Analýza genderové vyváženosti municipalit mikroregionu Uhlířskojanovicko.

Třetí otázka navazovala na otázku první: Jaký byl důvod zapojení do dění v obci? Mezi odpověďmi převažovala dosavadní stagnace obce nebo vlastní aktivita, kterou se respondentky zabývaly ještě před vstupem do politiky, a jejich touha po změně. Některé z nich také v rámci rozhovoru přiznaly, že příčinou zapojení je pravděpodobně i jejich aktivní povaha.

- Co vás přimělo začít se aktivně zapojovat do dění ve vaší obci?

S1: Asi moje aktivita, protože mi nikdy nebyly lhostejné věci veřejné. Jako učitelka jsem se prezentovala a angažovala mezi veřejností. Potom jsem přes TJ Sokol zorganizovala rekonstrukci sokolovny, na kterou jsme získali několik dotací.

Tím jsem si asi získala důvěru občanů a navrhli mi, abych kandidovala ve volbách. A asi jsem je přesvědčila, že umím dotahovat věci do konce.

S2: Práce s dětmi i dospělými.

S3: Stagnace rozvoje obce, nesouhlas s vedením obce a směrem, kterým se obec ubírala.

S4: Malý počet aktivit.

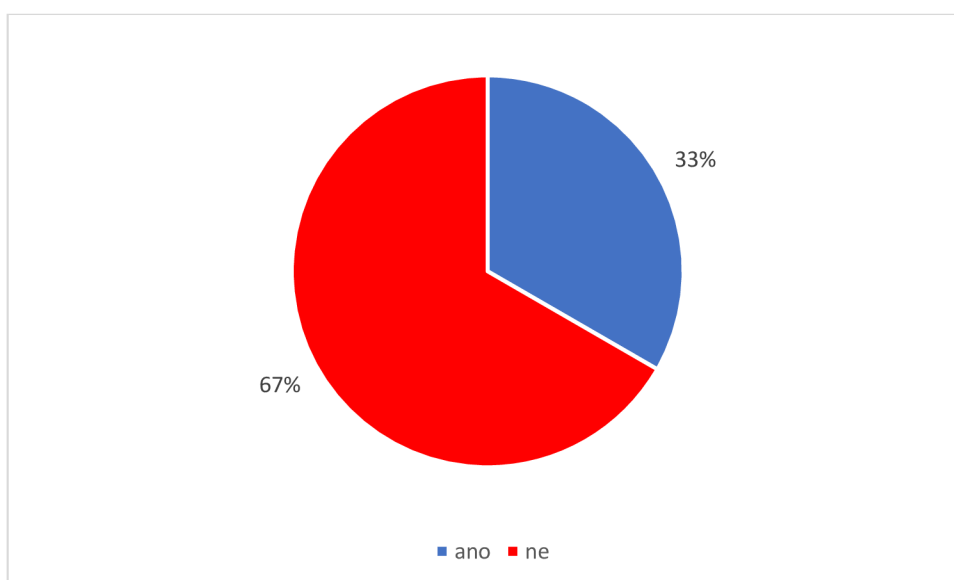
S5: Chuť po společenském životě v obci.

S6: Asi povaha.

Čtvrtá otázka byla zaměřena na podporu okolí, zda uvítalo vstup starostek do politiky. Zde se shodly všechny respondentky na názoru, že přijetí jejich vstupu do politiky bylo pozitivní a okolí je v aktivitách tohoto druhu aktivně podporovalo.

Pátá otázka se zaměřovala na rodinnou tradici politické působnosti. Zda tedy respondentky pocházejí z prostředí, kde má angažovanost tradici. Pouze dvě respondentky uvedly, že pocházejí z rodiny, kde má politická angažovanost tradici. Výsledky zobrazuje následující graf č.3. Tato otázka byla poslední z první části rozhovoru a sekce otázek, které se zaměřovaly na vstup respondentek na politickou scénu.

Graf 3: Tradice politické angažovanosti u respondentek

Zdroj: Analýza genderové vyváženosti municipalit mikroregionu Uhlířskojanovicko.

Druhá sekce otázek se blíže zaměřila na okolnosti před uvedením do funkce starostky. Šestá otázka se zabývá osobními důvody, proč se stát starostkou. Ve většině případů se odpovědi opakovaly, a to především možnost změny v obci, popřípadě tlak okolí.

Sedmá otázka se zaměřila na osobní motivaci stát se starostkou. Zda myšlenka vykonávání veřejné funkce pramenila z nich samých nebo například od kolegů či někoho v okolí. Ve 100 % odpovědí byl podnět z jiné strany, tedy od kolegů, spolustraníků či jiných osob.

- Ta úplně prvotní myšlenka, že budete právě vy, kdo se tím starostou stane, vzešla, z které strany? (Byla jste to vy, nebo třeba vaši spolustraníci?)

S1: Tím, že jsem dostala nejvíce hlasů, tak to voliči předpokládali, a také to chtěli moji spolustraníci.

S2: Můj původní zaměstnavatel.

S3: Spolupracovníci a kolegové.

S4: Paní starostka přede mnou šla do důchodu a požádala mě, zda bych nezkusila tento post vykonávat.

S5: Bylo to mé okolí, spolupracovníci, sousedé.

S6: Dohoda se spolustraníky.

Osmá otázka, poslední z druhé sekce otázek, se věnovala důvodům, které zvažovaly, proč funkci starostky nedělat. Objevily se odpovědi jako rodina, obava z neúspěchu a zodpovědnosti či časová náročnost funkce.

- Bylo něco, co vás přimělo zaváhat, když se naskytla možnost být starostkou?

S1: Uvědomovala jsem si, že je to velká zodpovědnost, ale nezaváhala jsem. Tím, že jsem dostala od voličů takovou podporu formou hlasů, tak to byl pro mne nejsilnější motor. S vedením lidí jsem měla zkušenost již ze školy a s lidmi jsem pracovala od 18 let, když nepočítám vedení dětí.

S2: Nejistota této funkce – každé 4 roky o Vás rozhodují voliči a ani návrat do původního zaměstnání nemám jistý, některé stěžejní agendy, které jsem na POV vykonávala, byly převedeny na ORP.

S3: Čas věnovaný této práci.

S4: Ne.

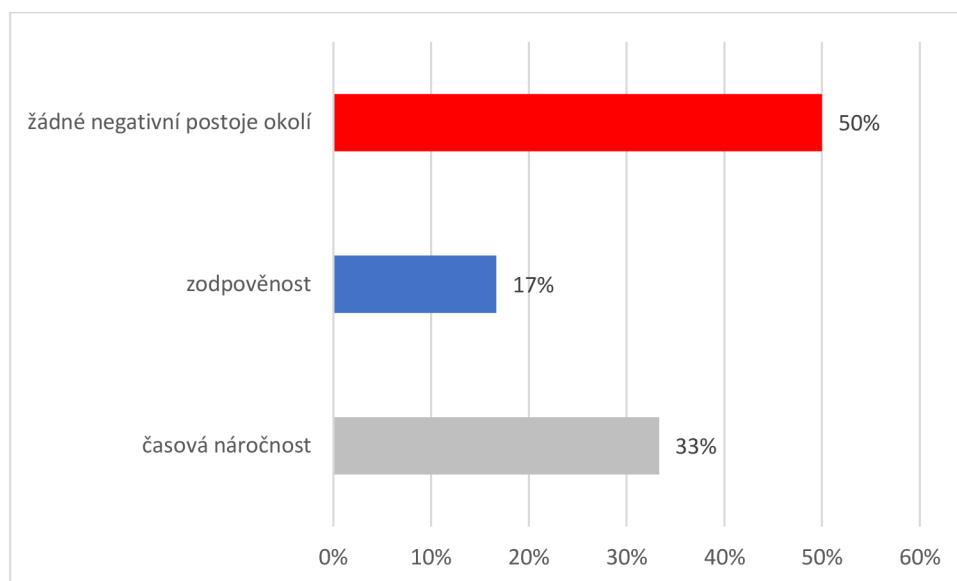
S5: Početná rodina.

S6: Ano, obava, zda budu dobrou starostkou.

Třetí část otázek se zaměřovala na samotné zvolení starostkou. Konkrétně devátá otázka rozhovoru byla na téma důvodů zvolení zastupiteli. Většina respondentek uvádí, že tato skutečnost nastala zejména na základě předešlých zkušeností s jejich osobou, například v rámci řízení obce na jiných postech. Jedna respondentka uvedla, že rozhodující pro volbu byl její věk.

Desátá otázka se zaměřovala na tlak okolí po zvolení do funkce, jestli byly nějaké negativní postoje a případně které. Jedna respondentka uvedla, že měla strach ze zodpovědnosti této funkce. Dvě dotázané zaznamenaly negativní postoje okolí z hlediska časové náročnosti funkce a zbylé respondentky neshledaly žádné negativní postoje okolí po jejich zvolení. Přehled těchto odpovědí zobrazuje graf č. 4.

Graf 4: Negativní postoje okolí respondentek a jejich důvody

Zdroj: Analýza genderové vyváženosti municipalit mikroregionu Uhlířskojanovicko.

Jedenáctá otázka byla dotazem, z jaké strany respondentky cítily po zvolení největší podporu. Všechny se shodovaly na rodině, přátelích. Velká část také uvedla, že důležitou stranou podpory byli kolegové.

Dvanáctá otázka se zaměřila na stav v obci při příchodu do funkce. Klidnou nazvala situaci pouze jedna z respondentek, všechny ostatní řešily nedotažené projekty, rozepře či finanční nejasnosti předešlého vedení obce. Podrobné odpovědi jsou následující:

- Když jste do funkce nastupovala, jak by se dala popsat politická situace v obci? (Klidná, nebo tam byly nějaké pře a tahanice?) Řešilo se tehdy nějaké zásadní téma týkající se chodu obce?

S1: Situace tehdy nebyla úplně klidná. Byli samozřejmě moji voliči a příznivci, a potom také byli příznivci starosty, který tam byl jedno volební období přede mnou a prodal veškerý majetek obce golfistům, byl Kyrill a popadalo hodně našich stromů v lese a starosta prodal dřevo s machinacemi, obec byla zadlužená, rozjel velké množství projektů a nic nedotáhl do konce. Někteří chtěli, abych na něj podala trestní oznámení. Já jsem ale nechtěla, chtěla jsem obec sjednotit a budovat, aby se lidé měli lépe. Proto jsem všechny projekty zrevidovala, co jsem považovala za důležité, to jsem dotáhla, některé jsem dodnes nezrealizovala. Splácela jsem dluhy, také jsem formou komunitního plánování sestavila Strategický plán obce. Občané se právě mohli zapojit, napsat, co je pro ně prioritou. A na tomto strategickém plánu stavím dodnes. Vycházím z něj, co vidí většina obce jako důležité. Začala jsem hodně podporovat spolky. Ne finančně, to jen málo, dle možností. Ale hlavně svou osobou, že chodím na všechny jejich akce, pomáhám jim, jak mohu. A myslím si, že se mi podařilo obec stmelit. Také jsem třikrát přihlásila obec do vesnice roku. 2x jsme dostali diplom, potřetí jsme dostali modrou stuhu. To byla pro ně velká radost. Musím ale podotknout, že hlavně rodinu pak překvapilo to množství času a energie, kterou jsem musela a dodnes musím vynaložit. Bez vstřícné a chápající rodiny bych to nedokázala. A potom si musí umět žena vše zorganizovat. Abych zvládala i práce v domácnosti, aby domácnost netrpěla. A to jsem již obdivovala na mé mamince, která byla rychlá a vše zvládala, i když ještě v sobotu třeba vystupovala na vítání občánků.

S2: Politická situace byla klidná, významný problém byl s rekultivací dobývacího prostoru po těžbě cihlářské hlíny.

S3: Ano, finanční nejasnosti a zatajování.

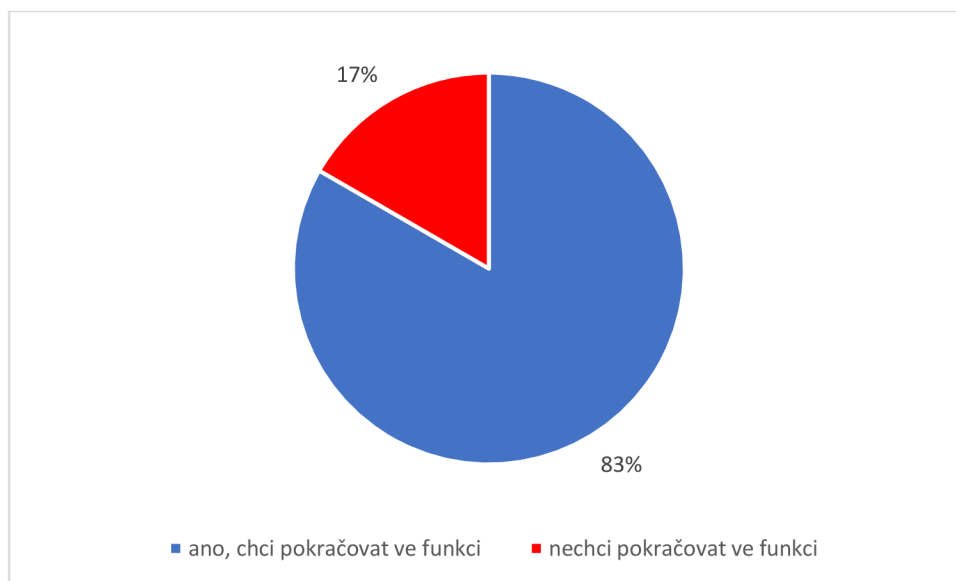
S4: Byly pře mezi obcí a místní zemědělskou společností, které se mi po nastoupení do funkce podařilo uklidnit.

S5: Klidné moc ne, řešilo se rozdělané a nedotažené osvětlení v jedné části a nebyly peníze na zaplacení, asi 1,5 měsíce se nesvítilo.

S6: Po řádných volbách, kdy nevyhrála strana bývalé starostky, celá její strana odstoupila a konaly se nové volby. Po nových volbách, které naše strana vyhrála, jsem se stala starostkou.

Poslední částí byla budoucnost z hlediska funkce a obecné otázky na postavení žen v politice v ČR. Třináctá otázka se zaměřovala na budoucí kandidaturu respondentek. Pouze jedna starostka uvedla, že se jedná o její poslední volební období a že neplánuje pokračovat. Procentuální zastoupení zobrazuje graf č. 5. Většina respondentek, které chtějí pokračovat, zmiňuje, že sice mají v plánu pokračovat ve funkci, ale že tato skutečnost samozřejmě závisí na rozhodnutí voličů v následujících volbách, a také na jejich opětovném zvolení mezi zastupiteli.

Graf 5: Pokračování ve funkci starostky

Zdroj: Analýza genderové vyváženosti municipalit mikroregionu Uhlířskojanovicko.

Čtrnáctá otázka se zaměřovala na možnost působit ve vyšší politice. Čtyři respondentky uvedly, že jednoznačně, dvě pak tvrdí, že spíše ne, ale že by možnost v případě oslovení například politickou stranou zvážily. Je třeba si uvědomit, že důvody pro zájem o vyšší politiku mohou být u každé starostky odlišné a závisí na řadě faktorů, jako jsou například osobní cíle, zkušenosti, vzdělání, podpora okolí apod.

Patnáctá otázka se zaměřuje na pohled respondentek na ženy v politice a důvody žen stát se starostkami. Odpovědi byly podobné jejich osobním důvodům, tedy zlepšení kvality života v obci, osobní ambice či seberealizace.

Šestnáctá otázka se ptala na osobní názor starostek, z jakého důvodu je méně žen v politice než mužů. Převládá mezi nimi názor, že je to zejména z důvodu rodiny a časové náročnosti. Zmiňují také historický kontext a problematiku nedostatečné rovnoprávnosti žen a mužů, ale do budoucna vidí zlepšující se tendenci skutečnosti.

Sedmnáctá otázka se dotazovala na rozdíly mezi lokální a vyšší politikou. Většina respondentek vidí rozdíly mezi místní a vysokou politikou zejména z hlediska rychlosti jednání a následujících aktivit, které vedou k řešení problematiky obce. Dalším rozdílem bylo ovlivňování politickou stranou a jejím programem.

Osmnáctá otázka se dotazuje na rozdíl mezi politickým působením žen a mužů. V rámci této otázky respondentky vidí ženy v politice jako mnohem více empatické, avšak méně „tvrdé“ v rámci rozhodování. Celkem 3 respondentky uvedly, že nevidí rozdíl mezi politickým působením žen a mužů.

Poslední otázka se zaměřuje na osobní názor na postoj žen v české politice. Odpovědi byly následující:

- Jak myslíte, že by se obecně dal popsat postoj českých žen k politice?

S1: České ženy berou politiku jako poslání a podle toho jdou do ní s vysokým nasazením.

S2: Liberální.

S3: Ženy jsou ambiciózní a snaží se dohnat muže, mnohdy za každou cenu.

S4: Myslím si, že by se ženy v politice měly více angažovat, ale jejich povinnosti spojené s péčí o rodinu a o domácnost jim to neumožňují, jsou tak oproti mužům v nevýhodě.

S5: Řekla bych, že stále větší procento žen si uvědomuje důležitost svých politických názorů a odpovědnosti za ně. Samozřejmě, že je to dáno také jejich věkem, vzděláním a společenským postavením, které je určující.

S6: Do vyšší politiky vstupují pouze ženy s velkým sebevědomím a dostatečnou podporou ze strany rodiny.

4.5 Genderová podmíněnost nastolovaných témat místního rozvoje

Téma místního rozvoje není v zásadě genderově podmíněné, ale závisí na tom, jaká témata jsou považována za prioritní a jak jsou vnímána z hlediska genderových rozdílů. Vzhledem k tomu, že mnoho oblastí místního rozvoje (např. infrastruktura, ekonomický rozvoj, životní prostředí atd.) se týká obou pohlaví, může být na první pohled obtížné identifikovat genderovou podmíněnost těchto témat. Nicméně, například v oblasti sociálních služeb a péče o děti a rodinu se genderové rozdíly mohou stát výraznějšími, protože tyto oblasti jsou často spojovány s tradičními genderovými rolemi a očekáváními. Z tohoto důvodu je při plánování místního rozvoje důležité zohlednit genderovou perspektivu a uvažovat o tom, jakým způsobem se různá témata mohou projevovat v životech žen a mužů.

Cílem této části výzkumu diplomové práce je posoudit genderovou podmíněnost nastolovaných témat místního rozvoje a zjistit, zda existují významné rozdíly ve vnímání dílčích rozvojových témat mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí. Tedy zodpovědět výzkumnou otázku, na které oblasti rozvoje obce se zaměřují v dané lokalitě ženy a na které muži, a zda je mezi nimi v rámci genderu souvislost.

Pro splnění tohoto cíle práce bylo kontaktováno pět zvolených starostů a pět zvolených starostek z mikroregionu Uhlířskojanovicko a bylo zhodnoceno hlavní téma strategického rozvoje obcí, které vedou. K tomu jsem využila nástroje prozkoumání a analýzy strategického plánu obce nebo koncepce rozvoje obce a následně jsem s daným starostou/starostkou vedla polostrukturovaný rozhovor, aby bylo možné doplnit jejich pohled na dané skutečnosti.

Prvním krokem byla analýza zastoupení žen v zastupitelstvech jednotlivých obcí mikroregionu. V obcích, které byly zvoleny pro tuto část výzkumu, mají 5–15 zastupitelů, dle velikosti dané obce. Po podrobném prozkoumání genderového složení zastupitelstev těchto obcí vyplývá, že pouze čtyři obce dosahují hodnoty 50 % či většího zastoupení žen v zastupitelstvech obcí. Průměrná hodnota zastoupení žen v mikroregionu Uhlířskojanovicko je 35,25 %, což je více než republikový průměr.

Tabulka 2: Genderové zastoupení členů zastupitelstev v mikroregionu Uhlířskojanovicko

	počet zastupitelů	počet žen	počet mužů	%
Církvice	9	2	7	22,22 %
Čestín	9	3	6	33,33 %
Kácov	9	4	5	44,44 %
Košice	9	2	7	22,22 %
Ledečko	7	3	4	42,86 %
Nepoměřice	9	5	4	55,56 %
Onomyšl	7	2	5	28,57 %
Petrovice II	7	5	2	71,43 %
Podveky	9	3	6	33,33 %
Rašovice	9	3	6	33,33 %
Rataje nad Sázavou	9	5	4	55,56 %
Samopše	5	2	3	40,00 %
Skvrňov	7	1	6	14,29 %
Soběšín	6	3	3	50,00 %
Staňkovice	9	2	7	22,22 %
Sudějov	5	1	4	20,00 %
Uhlířské Janovice	15	4	11	26,67 %
Úžice	9	2	7	22,22 %
Vavřinec	9	4	5	44,44 %
Zbizuby	9	2	7	22,22 %
			průměr	35,25 %

Zdroj: Analýza genderové vyváženosti municipalit mikroregionu Uhlířskojanovicko.

Dalším krokem byla analýza strategických plánů zvolených obcí mikroregionu a jejich posouzení společně se starosty a starostkami na základě tabulky priorit. Oblasti strategického rozvoje obcí se mohou lišit v závislosti na konkrétních potřebách a prioritách obce. Pro výzkum bylo stanoveno 10 základních oblastí rozvoje obce, a to:

- 1) Hospodářský rozvoj – hospodářský rozvoj se zaměřuje na zvyšování produktivity, konkurenceschopnosti a ziskovosti podniků v obci. To zahrnuje investice do infrastruktury, technologií a vzdělávání zaměstnanců, které by měly vést ke zvýšení produkce a výkonu podniků v obci. Cílem hospodářského rozvoje je tedy především zvyšování hospodářské aktivity v obci a tím i výnosů.
- 2) Sociální rozvoj – zajištění kvalitního zdravotnictví a sociální péče, podpora vzdělávání, péče o seniory a osoby se zdravotním postižením atd.

- 3) Rozvoj dopravní infrastruktury – zlepšení stavu a kvality silniční a železniční sítě, výstavba nových dopravních spojení, podpora veřejné dopravy atd.
- 4) Rozvoj bydlení a územního plánování – zajištění dostupného a kvalitního bydlení, úprava a revitalizace veřejných prostranství, výstavba a úprava infrastruktury atd.
- 5) Rozvoj životního prostředí – ochrana přírodních zdrojů, zlepšování kvality ovzduší a vody, podpora obnovitelných zdrojů energie, nakládání s odpady atd.
- 6) Bezpečnost a ochrana obyvatelstva – zajištění bezpečnosti obyvatel, prevence kriminality a nebezpečných situací, ochrana obyvatel před přírodními katastrofami atd.
- 7) Ekonomická oblast – ekonomický rozvoj se zaměřuje na celkový rozvoj ekonomiky v obci, což zahrnuje nejen zvyšování produktivity podniků, ale i zlepšování kvality života obyvatel obce. To zahrnuje investice do vzdělávání, zdravotní péče, infrastruktury, životního prostředí a sociálních služeb. Cílem je zlepšit ekonomickou situaci obce a zvýšit životní úroveň obyvatel.
- 8) Kultura, sport – tato oblast se zaměřuje na podporu a rozvoj kulturních a sportovních akcí v obci.
- 9) Cestovní ruch – Turisté utrácejí finance za ubytování, stravování, zábavu a nákupy, což může pomoci místním podnikatelům a obchodníkům. Dále může rozvoj cestovního ruchu přispět k zvýšení zaměstnanosti v obci, zejména v turistickém sektoru. Cílem je zvýšit atraktivitu obce pro návštěvníky a podpořit regionální rozvoj.
- 10) Rozvoj infrastruktury – tato oblast se zaměřuje na vylepšení infrastruktury obce, jako jsou například opravy silnic a chodníků, výstavba nových parkovišť a garáží, zlepšení vodovodní a kanalizační sítě a rozvoj moderních technologií.

V každé obci mohou být priority jednotlivých oblastí strategického rozvoje různé, v závislosti na potřebách a specifikách daného místa. Každá obec by měla mít svůj strategický plán rozvoje, který zahrnuje tyto oblasti a jejich cíle, aby mohla efektivně plánovat a řídit svůj rozvoj. Uvedené oblasti byly v 10 obcích mikroregionu (5 vedených

muži a 5 vedených ženami, odpovídali pouze starostové a starostky) posuzovány prostřednictvím tabulky priorit. Všechny uvedené rozhovory byly provedeny v období listopad až prosinec 2022. Tabulka stanovení priorit obsahuje rozdělení oblastí strategického plánu dané obce podle důležitosti a naléhavosti. Každá oblast je ve zkoumané obci zařazena do jedné z 5 prioritních skupin (1 – nejvyšší, 5 – nejnižší prioritita).

Vybrané obce byly obdobné velikosti, tedy obce s 300 – 700 obyvateli. Nejednalo se tedy ani o nejnižší, ani o největší obce regionu, aby analýzu neovlivnily extrémní hodnoty.

Z analýzy genderových skupin vyplývá hodnocení souhlasu, nebo nesouhlasu s jednotlivými oblastmi strategií. Toto hodnocení je vyjádřeno v aritmetickém průměru a čím nižší hodnota, tím vyšší prioritu daná oblast má pro konkrétní genderovou skupinu.

Tabulka č. 3 zobrazuje výsledky od dotázaných mužů starostů z mikroregionu Uhlířskojanovicko. Je na první pohled patrné, že prioritními oblastmi strategického rozvoje obce je pro ně zejména ekonomická oblast, rozvoj bydlení a územního plánování a hospodářský rozvoj. Sloupce 1 – 5 značí prioritu dané oblasti a čísla v jednotlivých řádcích počty odpovědí od jednotlivých dotázaných starostů.

Tabulka 3: Tabulka hodnocení priorit oblastí strategického rozvoje dané obce (1 – nejvyšší priorita, 5 – nejnižší priorita) – muži

	1	2	3	4	5	Průměrná známka
Hospodářský rozvoj	2	2	1	0	0	1,8
Sociální rozvoj	0	0	3	1	1	3,6
Rozvoj dopravní infrastruktury	2	2	0	0	1	2,2
Rozvoj bydlení a územního plánování	3	1	1	0	0	1,6
Rozvoj životního prostředí	0	1	2	1	1	3,4
Bezpečnost a ochrana obyvatelstva	1	1	0	1	2	3,4
Ekonomická oblast	3	2	0	0	0	1,4
Kultura a sport	2	1	1	1	0	2,2
Cestovní ruch	0	1	1	2	1	3,6
Rozvoj infrastruktury	2	1	0	1	1	2,6

Zdroj: Analýza genderové vyváženosti municipalit mikroregionu Uhlířskojanovicko.

Tabulka č. 4 zobrazuje výsledky od dotázaných žen starostek z mikroregionu Uhlířskojanovicko. Je na první pohled patrné, že prioritami strategického rozvoje obce jsou

pro ně zejména sociální, kulturní, sportovní a hospodářské oblasti. V oblasti sociálního rozvoje se jedná zejména o podporu sociálních služeb, vytváření podmínek pro aktivní zapojení seniorů a dětí do kulturního a sportovního života obce a zajištění dostupnosti kvalitního zdravotnictví. V oblasti kultury a sportu je prioritou vytváření podmínek pro rozvoj kulturních akcí, sportovních aktivit a turistického ruchu. Hospodářský růst je pro ženy starostky důležitý zejména v oblasti podpory malých a středních podniků, rozvoj infrastruktury pro podnikání a zvyšování zaměstnanosti v obci. Z výsledků je také patrné, že pro ženy starostky není prioritou rozvoj dopravní infrastruktury a územního plánování. Tyto oblasti by mohly být v budoucnu více zaměřeny na potřeby obyvatel obce v závislosti na aktuálních potřebách a problémech.

Toto rozdílné hodnocení priorit mezi mužskými a ženskými genderovými skupinami může odrážet různé priority a potřeby obyvatelstva v dané obci. Muži starostové se více zaměřují na ekonomický rozvoj obce a vytváření příležitostí pro podnikání a bydlení, zatímco ženy starostky se více zaměřují na sociální oblast, kulturu a sport. Je třeba brát v úvahu tyto rozdílné priority a potřeby při tvorbě strategického plánu obce a rozhodnutí o alokaci zdrojů a financí pro rozvoj jednotlivých oblastí.

Tabulka 4: Tabulka hodnocení priorit oblastí strategického rozvoje dané obce (1 – nejvyšší priorita, 5 – nejnižší priorita) – ženy

	1	2	3	4	5	Průměrná známka
Hospodářský rozvoj	2	1	1	1	0	2,2
Sociální rozvoj	3	1	0	1	0	1,8
Rozvoj dopravní infrastruktury	1	1	1	1	1	3
Rozvoj bydlení a územního plánování	1	2	1	0	1	2,6
Rozvoj životního prostředí	2	1	0	1	1	2,6
Bezpečnost a ochrana obyvatelstva	1	2	1	1	0	2,4
Ekonomická oblast	1	2	1	1	0	2,4
Kultura a sport	3	1	1	0	0	1,6
Cestovní ruch	1	1	1	1	1	3
Rozvoj infrastruktury	1	1	2	0	1	2,8

Zdroj: Analýza genderové vyváženosti municipalit mikroregionu Uhlířskojanovicko.

Z celkových výsledků výzkumu vyplývá, že obce vedené ženami se více zaměřují na sociální oblast. Důležitou prioritou je pro ně zlepšování kvality života svých obyvatel a poskytování podpory potřebným skupinám, jako jsou rodiny s dětmi, senioři a osoby

se zdravotním postižením. Kromě toho další oblastí, která získala větší prioritní ohodnocení než u mužů, je rozvoj životního prostředí a kultura/turistika, protože ženy se často více zajímají o udržitelnost a estetiku prostředí a mohou být motivovány k podpoře kulturních a turistických aktivit v obci.

5 Výsledky a diskuse

5.1 Výsledky výzkumu

Tato část práce je věnována vyhodnocení poznatků, které byly nashromážděny a analyzovány. Začneme s úrovní zastoupení žen v místních samosprávách v České republice. Ukazuje se, že úroveň zastoupení žen se zvyšuje především v městech a obcích. Celkově bylo v posledních volbách zvoleno 29 % žen. Nicméně, větší města mají nižší zastoupení žen ve vedení než menší obce, a to pravděpodobně z důvodu menší moci a finanční odměny. Ve vedení malých obcí do 1000 obyvatel najdeme nejvíce žen starostek (28 %), naopak nejméně ve vedení velkých měst nad 100 000 obyvatel (necelých 8 %).

Další část práce je věnována situaci v mikroregionu Uhlířskojanovicko, kde z 20 obcí pouze v 9 zastávají pozici starosty ženy. Uvedené starostky obvykle vykonávají funkci v menších obcích s menším rozpočtem. Průměrný věk starostek v mikroregionu je 49,7 let. V menších obcích je funkce starostky často mnohem náročnější, protože musí zvládat veškerou agendu obce samy. Starostky jsou v této situaci závislé na znalosti místního prostředí a obyvatel, což je důležitá vlastnost pro úspěšné zastávání pozice. Následně byly provedeny strukturované rozhovory s 6 starostkami z mikroregionu Uhlířskojanovicko ohledně postavení žen v politice. Respondentky byly dotázány na vstup do politiky, období před zvolením do funkce, zvolení do pozice starostky a obecné otázky. Důvody vstupu do politiky byly u respondentek podobné – touha ovlivňovat dění v obci a zlepšení kvality života. Pouze jedna respondentka vstoupila do politiky na žádost spoluobčanů a jedna kvůli nespokojenosti s předchozím vedením obce.

Další část výzkumu se už věnovala problematice rozvoje obcí prostřednictvím výzkumu jejich strategických dokumentů. Tato část práce tedy pojednává o problémech rozvoje obcí v mikroregionu Uhlířskojanovicko. Zahrnuje informace o věkovém složení obyvatel, dopravě, službách a volnočasových aktivitách. Problematika rozvoje obcí se liší v závislosti na konkrétní obci, ale obecně se vyžaduje strategie a plány na investice do infrastruktury, podporu vzdělání a odborného výcviku, zlepšení dopravní infrastruktury a podporu turistických aktivit. Důležitá je také komunikace a spolupráce mezi obcemi. V mikroregionu je problémem stav silnic a chodníků, zejména v Uhlířských Janovicích. Základní strategickou vizí obcí mikroregionu je vytvoření lokality, která bude příjemným místem pro bydlení a realizaci volnočasových aktivit. Na řešení zmiňované vize se obce

zaměřují na podporu tvorby nových pracovních příležitostí, stabilizaci počtu obyvatel, doplňování technické infrastruktury a vylepšování stavu veřejných prostranství.

Každá obec má své vlastní priority v oblastech strategického rozvoje, které se mohou lišit v závislosti na specifikách a potřebách daného místa. Proto by každá obec měla mít svůj vlastní strategický plán rozvoje, který zahrnuje tyto oblasti a jejich cíle, aby mohla účinně plánovat a řídit svůj rozvoj. V 10 obcích mikroregionu (5 vedených muži a 5 vedených ženami) byly tyto oblasti posuzovány pomocí tabulky priorit, která rozděluje oblasti strategického plánu dané obce podle důležitosti a naléhavosti. Každá oblast byla v každé zkoumané obci zařazena do jedné z 5 prioritních skupin (1 – nejvyšší, 5 – nejnižší priorit). Analýza genderových skupin poskytuje hodnocení souhlasu, nebo nesouhlasu s jednotlivými oblastmi strategie. Toto hodnocení je vyjádřeno v aritmetickém průměru, kde nižší hodnota znamená vyšší prioritu dané oblasti pro konkrétní genderovou skupinu.

Z výsledků analýzy vyplývá, že starostové a starostky v mikroregionu Uhlířskojanovicko mají rozdílné priority v oblasti strategického rozvoje obce. Muži kladou největší důraz na ekonomický rozvoj, rozvoj bydlení a územního plánování a hospodářský rozvoj, zatímco ženy prioritizují sociální rozvoj, kulturu a sport a hospodářský rozvoj obce. Rozdílné preference mohou být způsobeny různými pohledy na potřeby obce v závislosti na pohlaví, ale také na zkušenostech a prioritách jednotlivých starostů. Z výsledků také plyne, že pro ženy starostky nejsou prioritou oblasti dopravní infrastruktury a územního plánování, což by mohlo být relevantní pro plánování a řízení rozvoje obce v budoucnu.

Ocenění priorit oblastí strategického rozvoje mezi starosty a starostkami může ukázat na různé priority a potřeby obyvatel v obci. Muži starostové se zaměřují na ekonomický rozvoj a vytváření podnikatelských a bytových příležitostí, zatímco ženy dávají větší důraz na sociální oblast, kulturu a sport. Při tvorbě strategického plánu obce a rozhodování o alokaci zdrojů a financí pro rozvoj jednotlivých oblastí je třeba brát v úvahu tyto rozdílné priority a potřeby.

Celkové výsledky výzkumu ukazují, že obce vedené ženami se více soustředí na sociální oblast a poskytování podpory potřebným skupinám, jako jsou rodiny s dětmi, senioři a osoby se zdravotním postižením. Důležitou prioritou pro ženské starostky je také rozvoj životního prostředí a kultura/turistika, protože ženy se často zajímají o udržitelnost a estetiku prostředí a mohou podporovat kulturní a turistické aktivity v obci. Tento rozdílný přístup by mohl vést k lepšímu porozumění potřebám obyvatel a efektivnějšímu plánování rozvoje obce.

Existuje mnoho faktorů, které mohou ovlivňovat rozdílné vnímání dílčích rozvojových témat mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí. Mezi tyto faktory patří například rozdílné zkušenosti, priority a zájmy jednotlivých pohlaví.

Výzkumy ukazují, že ženy a muži mají tendenci mít rozdílné priority a zájmy v různých oblastech, včetně rozvoje obcí. Ženy se častěji zajímají o témata jako jsou péče o děti a rodinu, zdravotní péče, vzdělávání a sociální spravedlnost, zatímco muži se častěji zaměřují na témata jako jsou hospodářský rozvoj, doprava a infrastruktura. Nicméně, tyto rozdíly jsou obecné a mohou se lišit v závislosti na konkrétní obci a kultuře. Další faktor, který může hrát roli v rozdílném vnímání rozvojových témat mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí, je nerovné zastoupení žen v politických pozicích. Pokud je v zastupitelstvech obcí malé zastoupení žen, může to vést k tomu, že jejich hlasy a názory nejsou adekvátně zastoupeny v rozhodovacích procesech.

5.1.1 Vyhodnocení cílů práce

Cílem práce bylo v rámci zvoleného tématu:

1. Zhodnotit genderovou vyváženost v místních samosprávách vybraných obcí a ČR obecně.

2. Posoudit genderovou podmíněnost nastolovaných témat místního rozvoje. Zjistit, zda existují významné rozdíly ve vnímání dílčích rozvojových témat mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí.

Cíle byly naplněny. Byla zhodnocena genderová vyváženost vybraného regionu Uhlířskojanovicko i ČR obecně. Zároveň byly posouzeny strategické plány a plány rozvoje jednotlivých obcí a byly konzultovány s vybranými starosty a starostkami zkoumaného mikroregionu. Je patrné, že i v tomto regionu jsou rozdíly mezi vnímáním dílčích rozvojových témat mezi muži a ženami.

V souladu s cíli byly stanoveny výzkumné otázky této diplomové práce. První z nich byla otázka zastoupení žen v české politice a určení, v jaké oblasti politiky jsou ženy úspěšné v získání pozic. Ženy jsou v komunální politice obecně velmi úspěšné a po každých volbách zvyšují své zastoupení. Nicméně podíl žen na kandidátních listinách převyšuje jejich skutečné zastoupení v obecních zastupitelstvech, což platí i pro krajské volby. V posledních letech se podíl žen na kandidátních listinách zvýšil z jedné pětiny na jednu třetinu. V roce 2018 ženy získaly historicky nejvyšší podíl mandátů – 28 %.

Druhou výzkumnou otázkou byla skutečnost, jaké jsou hlavní bariéry politické angažovanosti žen v politice. Ženy se potýkají s několika bariérami, které brání jejich politické angažovanosti a vedou k menšímu zastoupení žen v politických funkcích. Mezi hlavní překážky patří kulturní a genderové stereotypy, které mohou vést k tomu, že jsou ženy považovány za méně schopné a vhodné pro politické funkce. Kromě toho jsou ženy zatíženy očekáváními v oblasti rodinné péče a domácí práce, což může vést k pocitu, že politika je pro ně nevhodná oblast. Ženy také často mají méně finančních prostředků než muži na financování svých politických kampaní, což je další překážka pro jejich vstup do politiky. Ženy se často starají o rodinu a domácnost a mohou mít méně času na politickou angažovanost, nebo se s ní mohou potýkat s pocitem viny za to, že opouštějí svou rodinu. Nakonec mohou ženy také čelit diskriminaci a sexismu v politickém prostředí, což může vést k jejich odrazování a pocitu, že politická kariéra je pro ně příliš obtížná. Je důležité tyto bariéry překonat a podpořit větší zastoupení žen v politice, čehož může být dosaženo například prostřednictvím vzdělávání, finanční podpory, poskytování mentorství a změny kulturních a genderových stereotypů.

Třetí výzkumnou otázkou bylo, jaká opatření a iniciativy mohou být implementovány pro zlepšení genderové vyváženosti v místních samosprávách a jaké jsou překážky v jejich realizaci. Jednou z možností, jak zvýšit zastoupení žen, by mohlo být zavedení kvót pro zastupitelská místa, což by umožnilo lepší zohlednění hlasu a potřeb žen v politických rozhodnutích. Další možností je poskytnutí vzdělávacích a tréninkových programů pro zastupitele, které by zlepšily jejich povědomí o genderových nerovnostech a zvýšily citlivost na tato témata. Důležité je také zlepšit transparentnost a otevřenost v rozhodovacích procesech, například prostřednictvím veřejných slyšení a konzultací, aby se zvýšila účast a zastoupení žen. Pro dosažení lepší rovnováhy mezi pracovním a rodinným životem mužů i žen by mohlo být užitečné zavést politiky a postupy, které by to umožnily. To by mohlo vést k zvýšení počtu kandidátů a lepšímu zastoupení žen v místních samosprávách. Důležitým faktorem je také podpora pro ženy, které se rozhodnou kandidovat do místních samospráv, například formou mentorství a finanční podpory. To by mohlo pomoci ženám překonat překážky, které brání jejich politické angažovanosti a vést k vyššímu zastoupení žen v místních samosprávách. Více návrhů a řešení je popsáno v následující kapitole 5.1.2.

5.1.2 Návrhy řešení

Na základě výzkumných výsledků jsou navržena doporučení pro zvýšení genderové vyváženosti v zastupitelstvech obcí a pro zohledňování rozdílných priorit a potřeb mezi mužskými a ženskými zastupiteli při tvorbě strategického plánu obce a alokaci zdrojů pro rozvoj jednotlivých oblastí. Na základě provedené analýzy a výsledků výzkumu lze navrhnout následující doporučení:

- Podpora vzdělávání a osvěty v oblasti genderové rovnosti a vyváženosti v politice a veřejné správě. Toto může zahrnovat například školení a workshopy pro zastupitele a pracovníky obecního úřadu.
- Aktivní hledání a podpora kandidatur žen do zastupitelstev obcí. Je důležité zajistit rovné zastoupení mužů a žen v politických pozicích a při výběrových řízeních na pozice v obecním úřadu (např. zavedení kvót, informování žen o možnostech působení v politice či podporou kandidatur, mentoringem či poradenstvím).
- Zavedení pravidelného hodnocení genderové vyváženosti v obecních orgánech a vedení, které by mělo být zahrnuto do strategického plánu obce.
- Zohledňování rozdílných priorit a potřeb mužských a ženských zastupitelů při tvorbě strategického plánu obce a alokaci zdrojů pro rozvoj jednotlivých oblastí. Je podstatné zajistit, aby byly všechny hlasy a názory adekvátně zastoupeny v rozhodovacích procesech.
- Vytváření prostoru pro zapojení obyvatel do rozhodování o prioritách a alokaci zdrojů pro rozvoj obce. Toto může zahrnovat například konání veřejných setkání, diskusí a průzkumů mezi obyvateli.
- Větší transparentnost a otevřenost v rozhodovacích procesech a vedení obce. To může pomoci zvýšit důvěru obyvatel v politické orgány a podpořit jejich aktivní zapojení do rozhodování o budoucnosti obce.

Výše uvedená doporučení by měla být přizpůsobena konkrétním potřebám a specifikám dané obce a kultury. Je důležité, aby byla implementována systematicky a s podporou vedení obce a obyvatel.

Doporučení by měla být přizpůsobena konkrétním potřebám a specifikám dané obce prostřednictvím detailní analýzy a hodnocení, které by zahrnovaly:

- Analýzu současného stavu genderové vyváženosti v zastupitelstvu obce a zjištění případných překážek, které brání zvýšení zastoupení žen.
- Dotazování se na potřeby a preference obyvatelstva obce, včetně rozdílných priorit a potřeb mezi mužskými a ženskými obyvateli.
- Analýzu současného strategického plánu rozvoje obce a hodnocení, zda zohledňuje rozdílné priority a potřeby mezi mužskými a ženskými obyvateli.
- Zohlednění kultury a tradic dané obce a respektování rozdílných postojů a názorů v obci.

Implementace doporučení na zvýšení genderové vyváženosti v zastupitelstvech obcí a zohledňování rozdílných priorit a potřeb při tvorbě strategického plánu obce a alokaci zdrojů pro rozvoj jednotlivých oblastí by mohla pomoci daným obcím v mnoha ohledech.

Zajištění vyváženého zastoupení mužů a žen v zastupitelstvech obcí by mohlo vést k většímu zohledňování různých hledisek a priorit při tvorbě rozhodnutí. Zastupitelky by mohly přinést do zastupitelstev nové perspektivy a zkušenosti, které jsou často přehlíženy nebo podhodnoceny.

Zohledňování rozdílných priorit a potřeb mužů a žen by mohlo vést k vyváženější alokaci zdrojů pro rozvoj jednotlivých oblastí. Tím by mohla být zlepšena kvalita života obyvatel dané obce a zvýšena efektivita využití finančních prostředků.

V konečném důsledku by mohlo zajištění genderové vyváženosti brát v úvahu rozdílné priority a potřeby, které by vedly k celkovému zlepšení životních podmínek obyvatel dané obce a k posílení ekonomického a sociálního rozvoje.

6 Závěr

Výzkumy diplomové práce naznačují, že existují rozdílné priority a zájmy mezi ženami a muži v oblasti rozvoje obcí. Ženy se obvykle více zajímají o témata, jako jsou rodina, zdravotnictví, vzdělávání a sociální spravedlnost, zatímco muži jsou často více orientováni na hospodářský rozvoj, dopravu a infrastrukturu. Existují studie, které ukazují, že ženy se více zaměřují na řešení problémů, které se týkají kvality života a sociálních služeb, zatímco muži se často více soustředí na hospodářský rozvoj. Tyto rozdíly jsou však obecné a mohou se lišit v závislosti na konkrétní obci a kultuře. Nerovnoměrné zastoupení žen v politických pozicích může hrát také roli v rozdílném vnímání rozvojových témat mezi muži a ženami v zastupitelstvech obcí. Pokud je malé zastoupení žen v politických pozicích, mohou být jejich hlasy a názory nedostatečně zohledněny v rozhodovacích procesech.

Byla stanovena obecná doporučení pro zvýšení genderové vyváženosti v zastupitelstvech obcí a pro zohledňování rozdílných priorit a potřeb mezi mužskými a ženskými zastupiteli při tvorbě strategického plánu obce a alokaci zdrojů pro rozvoj jednotlivých oblastí. Doporučení zahrnují podporu vzdělávání a osvěty v oblasti genderové rovnosti, aktivní hledání a podporu kandidatur žen, zavedení pravidelného hodnocení genderové vyváženosti v obecních orgánech. Dále pak vytváření prostoru pro zapojení obyvatel do rozhodování a větší transparentnost a otevřenost v rozhodovacích procesech a vedení obce. Uvedená doporučení by mohla pomoci zlepšit genderovou rovnost v zastupitelstvech obcí a vést k lepšímu zohledňování potřeb a priorit mužských a ženských obyvatel při plánování rozvoje obce.

Genderová vyváženost v municipalitách je velmi důležitá z hlediska zastupitelské demokracie a rovnosti příležitostí pro muže a ženy. Je důležité, aby ve vedení obcí byla zastoupena obě pohlaví a aby mohla přispívat svými různými zkušenostmi a perspektivami do procesu rozhodování. Kromě toho výzkumy ukazují, že ženy mají tendenci více zastupovat zájmy rodin, dětí a seniorů, zatímco muži se více zaměřují na ekonomické zájmy, což může vést k nerovnováze v politických prioritách vedení obcí. Genderová vyváženost vedení obcí by měla být vždy zvažována jako důležitý faktor při výběru zástupců a zástupkyň pro vedení municipalit.

Rozdíly ve vedení obcí z hlediska mužů a žen jsou stále poměrně výrazné. Většina obcí je stále vedená muži, a to jak v pozici starostů, tak i v pozicích zastupitelů. Tento

genderový rozdíl může mít dopad na strategický rozvoj obcí a na to, které oblasti jsou v obcích prioritní.

Dalším rozdílem může být i styl vedení. Některé studie ukazují, že ženy ve vedení obcí se více zaměřují na inkluzivní a konsenzuální styl vedení, zatímco muži mohou být více zaměřeni na výkon a konkurenci.

Lze konstatovat, že genderová nerovnost v oblasti vedení obcí stále přetrvává a má vliv na strategické rozhodování a rozvoj obcí. Je tedy důležité se touto problematikou zabývat a vytvářet podmínky pro vyvážené zastoupení žen a mužů ve vedeních obcí. Výzkumy ukazují, že v obcích s vyváženým zastoupením žen a mužů ve vedeních se častěji prosazují strategie rozvoje obce, které berou v úvahu potřeby a zájmy obou pohlaví. Zároveň by měla být podporována rozmanitost v oblasti genderu, aby se v rámci strategického rozhodování braly v úvahu i další genderové identity a potřeby. Genderová vyváženost ve vedení obcí tak může přispět ke zvýšení kvality a efektivity strategického plánování a rozvoje obcí, což by mělo být v zájmu všech obyvatel.

7 Seznam použitých zdrojů

- 1) ACKER, J. *Hierarchies, Jobs, Bodies: A Theory of Gendered Organizations*. *Gender & Society*. Vol 4, Issue 2: 139–158. 1990.
- 2) AKADEMICKÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV [A-Ž]. Vyd.1. (dotisk). Praha: Academia, 2001. ISBN 8020009825.
- 3) BALÍK, S. *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- 4) Bauhr, M., Charron, N., Wangnerud, L. 2018. *Exclusion or interests? Why females in elected office reduce petty and grand corruption*. *European Journal of Political Research* Volume 58, (4): 1043-1065.
- 5) BOBEK, M., BOUČKOVÁ P., KÜHN, Z. ed. *Rovnost a diskriminace*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ABC. ISBN 978-80-7179-584-1.
- 6) BRIM, L., DUFEK, P. *Politická reprezentace individuální a kolektivní: K otázce teoretických základů demokracie na transnacionální úrovni*. In: *Politologický časopis*, No. 2, s. 128–154. 2012.
- 7) BUREŠ, J., CHARVÁT, J. JUST, P. ŠTEFEK, M. *Česká demokracie po roce 1989: Institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada Publishing, 2013, 528 s. ISBN 80-2478-270-7.
- 8) ČMEJREK J. BUBENÍČEK, V., ČOPÍK J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru: Specifika politického života*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing. 2010. ISBN 978-80-247-7377-3.
- 9) FERRAROVÁ, E. *Příručka pro implementaci rovných příležitostí žen a mužů a principů gender mainstreamingu ve veřejné správě*. Praha: Gender Studies, 2007. ISBN 976-80-86520-03-2.
- 10) FOLTYSOVÁ, M.; PAVLÍK, M.; SIMERSKÁ, L. *Informativní metodika: Rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů*. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2007. 76 s. ISBN 80–85045-14-1.
- 11) GELNAROVÁ J. *Reprezentace žen v politice z pohledu politické teorie aneb „Co všechno znamená, když se řekne, že ženy jsou v politice podreprezentovány?“* *Acta Politologica*, Vol. 2, No. 2, s. 120-135. 2010. ISSN 1803-8220.
- 12) HAŠKOVÁ H. *„Doma, v jeslích nebo ve školce? Rodinná a institucionální péče o předškolní děti v české společnosti v kontextu změn na trhu práce, sociálních*

- politik a veřejných diskurzů mezi lety 1945-2006.* "Gender, rovné příležitosti, výzkum 8 (2): 2007. 15-26. ISSN 1213-0028.
- 13) HAVELKOVÁ, H. „*Jako v loterii: politická reprezentace žen v ČR po roce 1989*“. In: Eds. HAŠKOVÁ, H. KŘÍŽKOVÁ, A. LINKOVÁ, M. Mnohohlasem. *Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 8073300877.
  - 14) HAKIM, C. *Work-Lifestyle Choices in the 21st Century – Preference Theory*. New York: Oxford University Press. 2000.
  - 15) HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál. 2005.
  - 16) KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J., *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha, Wolters Kluwer Česká republika, 300 s. 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
  - 17) KŘÍŽKOVÁ, A.; SLOBODA, Z. *Genderová segregace českého trhu práce: kvantitativní a kvalitativní obraz*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. 2009.
  - 18) KŘÍŽKOVÁ A. *Ženy v řídicích pozicích*. Gender Studies, o.p.s. 2005.
  - 19) KŘÍŽKOVÁ, A. *Životní strategie žen a mužů v řízení (a) podnikání*. 1.vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR. 2007. 175 s.
  - 20) KŘÍŽKOVÁ, A.; MAŘÍKOVÁ, H.; HAŠKOVÁ, H.; FORMÁNKOVÁ, L. *Pracovní dráhy žen v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 2011.
  - 21) KŘÍŽKOVÁ, A. et al. *Pracovní a rodinné role a jejich kombinace v životě českých rodičů: plány versus realita*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. 2006.
  - 22) LINEK, L. PECHÁČEK, Š. „*K divodům nízkého počtu členů českých politických stran*“. In: Eds. MANSFELDOVÁ, Z. KROUPA, A. *Participace a zájmové organizace v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. ISBN 8086429539.
  - 23) LINHART J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ A., MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. 1996. ISBN 80-7184-310-5.
  - 24) MAŘÍKOVÁ, H. *Neúplná demokracie aneb nízké zastoupení žen v politice z perspektivy teoretických přístupů a výzkumů*. In: Vohlídalová, M.; Maříková, H.; Čermáková, M. 2016. *Sólo pro soprán: O ženách v české politice*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. 2016.

- 25) MAŠKARINEC, P. „*Women and Local Politics: Determinants of Women's Emergence and Success in Elections to Czech Town Councils, 1998–2018.*“ *Urban affairs review* 58, 2022. No. 2. 356-387. DOI: 10.1177/1078087421992879.
- 26) MAŠKARINEC, P. *Ženy a lokální politika. Komunální volby v České republice v letech 1994–2018 z pohledu politické reprezentace žen.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2019.
- 27) MIŠOVIČ, J. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor* / Ján Mišovič. Vydání první. Praha: Slon, 2019. 292 stran; 20 cm ISBN:978-80 7419-285
- 28) PERLÍN, R. *Strategický plán mikroregionu.* Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002. 52 stran. ISBN 80-903-09305.
- 29) RAKUŠANOVÁ, P. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?* Praha: Fórum 50 %, 2006. ISBN 8023974386.
- 30) RAKUŠANOVÁ, P. VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ, L. „*Odcházení: Politicky odcházející z politické scény a jejich zkušenosti.*“ In: *Gender /rovné příležitosti / výzkum* 9(1) a 9(2), 2008.
- 31) RAKUŠANOVÁ, P. VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ, L. „*Ženy v mužské politice*“. In: Eds. HAŠKOVÁ, H. KRÍŽKOVÁ, A. LINKOVÁ, M. Mnohohlasem. *Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989.* Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-087-7.
- 32) RENZETTI, C. M. a CURRAN, D.J. *Ženy, muži a společnost.* Přeložil Lukáš GJURIČ. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2.
- 33) RHODE, D. L. *Women and leadership.* New York, NY: Oxford University Press, 2017. ISBN 978-0–19-061471-3. S. 5.
- 34) SHAUL M. S. *The Status of Women in Local Governments: An International Assessment.* *Public Administration Review*, Vol. 42, No. 6. 491–500. 1982.
- 35) ŠPRINCOVÁ, V. *Ženy a muži ve společnosti a rozhodování: Příručka k výuce.* 1. vyd. Praha: Fórum 50 %, 2015. 60 s. ISBN 978-80-904447-4-4.
- 36) ŠPRINCOVÁ, V., a ADAMUSOVÁ, M. *Politická angažovanost žen v české republice: Přehledová studie (1993–2013).* 1. vyd. Praha: Fórum 50 %, 2014. 98 s.
- 37) ŠPRINCOVÁ V., a MOTTLOVÁ, M. *Kvóty a další opatření pro vyšší zastoupení žen v politice.* 2. aktualizované vyd. Praha: Fórum 50 %, 2015. 30 s. ISBN 978-80 904447–7-5.

- 38) ŠPRINCOVÁ V., a MOTTLOVÁ, M. *Více žen – jiná politika?* 1. vyd. Praha: Fórum 50 %, 2016. 52 s. ISBN 978-80-904447-8-2.
- 39) ŠTĚPÁNOVÁ, I. *Mezi národem a politikou.* In BAHENSKÁ, M., a MALÍNSKÁ, J. (ed.). *Ženy a politika.* 1. vyd. Praha: Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, 2014. 362 s. ISBN 978-80-87782-24-8.
- 40) ŠVEC, K. *Analýza voleb do krajských zastupitelstev v roce 2008 v kontextu teorie koalic a srovnání s volbami v roce 2000 a 2004.* Internetový recenzovaný časopis, Acta Politologica, 2010, roč. 2, č. 2, 186-204 s. ISSN 1803-8220.
- 41) VALENTOVÁ, M.; ŠMÍDOVÁ, I.; KATRŇÁK, T. *Genderová segregace trhu práce v kontextu segregace vzdělanosti: mezinárodní srovnání.* Gender, rovné příležitosti a výzkum. Roč. 8. Č. 2. 2007.
- 42) VEČERNÍK, J. *Hodnoty práce a spokojenost v zaměstnání.* Z. R. Nešpor, J. Večerník (eds.) *Socioekonomické hodnoty, politiky a instituce v období vstupu České republiky do Evropské unie.* Sociologické studie. Praha: 2006. Sociologický ústav AV ČR.
- 43) VODIČKA, K CABADA, L. *Politický systém České republiky: historie a současnost.* 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 9788073673376.
- 44) WEST, C.; ZIMMERMAN, H. *Doing Gender.* *Gender and Society*, Vol. 1, No. 2.: 125-151. 1987.
- 45) WOKOUN, R. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování).* Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- 46) ZÁŘECKÁ, P. *Nebojme se kvót!* Podpora vstupu žen do politiky. 1. vydání. Praha: Fórum 50 %, 2008. 50 s.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- 47) CIESLAR, J. 2020. *Voliči vybrali krajské zastupitele a zvolili jednoho senátora* [online] 2020-10-04 [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/volici-vybrali-krajske-zastupitele-a-zvolili-jednoho-senatora>
- 48) CVVM 2022. *Názory veřejnosti na roli muže a ženy v rodině* [online] [cit. 15. 10. 2022] Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR.

- Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5181/f9/ov200331.pdf
- 49) ČSÚ 2016. *Gender: Základní pojmy*. Retrieved March 08, 2020, from https20://www.czso.cz/csu/gender/gender_pojmy
- 50) ČSÚ 2018 a. *Gender: Práce a mzdy – Metodika*. [online] [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/gender/gender_pracemzdy-metodika.
- 51) ČSÚ 2018 b. *Základní pojmy z oblasti genderu. Ženy a muži v datech*. [online] [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/gender/gender_pojmy.
- 52) ČSÚ, 2020 a. *Obce s rozšířenou působností*, [online], 10. 02. 2020 [cit. 15. 10. 2022]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/rso/obce_s_rp
- 53) ČSÚ, 2020 b. *Obyvatelstvo*, [online], 10. 03. 2020 [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>
- 54) ČSÚ 2020c. *Ženy a muži v datech – 2020* [online] [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/151439704/30000420.pdf/5f24abfc-dbb8-4be6-98f6-1d9acff33e56?version=1.3>
- 55) ČSÚ 2020 d. *Zaostřeno na ženy a muže – 2020* [online] [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/120583268/30000220.pdf/45d09d6e-670e-4d7f-842-d3f2a5bfc4201?version=1.7>
- 56) ČSÚ, 2022. *Charakteristika okresu Kutná Hora. Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ [cit. 15. 10. 2022]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_kutna_hora.
- 57) DIEKMAN B. A., HOLMAN M., SCHNEIDER C. M. 2015. *Power, Conflict, and Community: How Gendered Views of Political Power Influence Women's Political Ambition*. https://www.researchgate.net/publication/278681994_Power_Conflict_and_Community_How_Gendered_Views_of_Political_Power_Influence_Women's_Political_Ambition [online] [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/278681994_Power_Conflict_and_Community_How_Gendered_Views_of_Political_Power_Influence_Women's_Political_Ambition
- 58) EUROSTAT: *Gender pay gap in unadjusted form*. [online] [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=tsdsc340&plugin=1>.
- 59) FOLTYSOVÁ, M. et al. *Zavedení eura v České republice* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2004 Informativní metodika Rozpočtování z

- hlediska rovnosti žen a mužů. [cit. 15. 10. 2022]. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Metodia_rovnost.pdf>.
- 60) FÓRUM 50 %. Rovné příležitosti žen a mužů: Jak začít? [online]. 1. vydání. Praha: Copyright Fórum 50 %, o. s., 2009 [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/rovne_prilezisti_ze_n_a_muzu_ve_mestech_a_obcich_jak_zacit.pdf>. ISBN 978-80-904447-0-6.
- 61) FÓRUM 50 % [online]. 2010 [cit. 15. 10. 2022] TZ_genderova_analyza_rozpoctu. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/TZ_genderova_analyza_rozpoctu.pdf>.
- 62) FÓRUM 50 %. *Senát PČR* [online] [cit. 15. 10. 2022]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/statistiky/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice/senat-cr>
- 63) KENDALL D., F., ADREW, Q., P. *Representative Budgeting: Women Mayors and the Composition of Spending in Local Governments*. Political Research Quarterly 72 (1): 19-23. 2019. [online] [cit. 15. 3. 2023] Dostupné z: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjK8JPmu-P9AhXtiv0HHe4bAvIQFnoECBMQAQ&url=https%3A%2F%2Fscholar.colorado.edu%2Fdownloads%2F2n49t231k&usg=AOvVaw0HcVur9r9gvIxAJ1E8cbja>
- 64) MAGUIRE, S. 2018. *Barriers to Women Entering Parliament and Local Government*. [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: https://www.bath.ac.uk/publications/barriers-to-women-entering-parliament-and-local-government/attachments/IPR_Barriers_to_Women.pdf
- 65) MAS Lipa pro venkov. 2022 [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: <https://www.lipaprovenkov.cz>
- 66) MIKROREGION UHLÍŘSKOJANOVICKO. 2022. [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: <http://www.uhlirskojanovicko.cz>
- 67) MVČR: Metodické doporučení k činnosti územních samosprávních celků, Odměňování a ostatní související nároky a peněžité plnění členů zastupitelstva obce. [online] [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/odk2/>.

- 68) MVČR: Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků: Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu. [online] [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/odk2/>.
- 69) PIPKOVÁ, Jiřina. Dětské skupiny jako další možnost. In: *Zpravodaj Rovné příležitosti* [online]. 27. 5. 2015 [cit. 15. 10. 2022]. Dostupné z: <https://zpravodaj.genderstudies.cz/cz/clanek/detske-skupiny-jako-dalsi-moznost>.
- 70) RAKUŠANOVÁ, P. „Strategie genderové rovnosti.“ In: Socioweb (10) [online], 2007, [cit. 15. 10. 2022] Dostupné na: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=309&lst=105>
- 71) SVOBODOVÁ, H. VĚŽNÍK, A. HOFMANN, E. Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky (Multimediální elektronický výukový materiál): Sídlní struktura a obyvatelstvo ČR [online], Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 9788021062290. [cit. 15. 10. 2022] Dostupné na: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/02-sidelni-struktura.html>
- 72) ŠPRINCOVÁ, V. 2014. *Analýza zastoupení žen ve vedení měst a obcí po volbách v roce 2014.* [online] [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/analyz_a_zastoupeni_zen_ve_vedeni_obci_3.pdf.
- 73) ŠPRINCOVÁ, V. 2017 a. *Analýza výsledků voleb do Poslanecké sněmovny PČR 2017 z hlediska zastoupení žen* [online] Praha: Fórum 50 %. [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/analyza_snemovna_2017_vysledky.pdf
- 74) ŠPRINCOVÁ, V. 2017 b *15 tipů, jak podpořit ženy uvnitř politických stran* [online] [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Manual-pro-politicke-strany.pdf
- 75) ŠPRINCOVÁ, V. 2018. *Analýza zastoupení žen na kandidátních listinách ve volbách do zastupitelstev měst a obcí 2018* [online] (Praha: Fórum 50 %. [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/analyza_komunal_2018_kandidatky.pdf

- 76) ŠPRINCOVÁ, V. 2022. *Analýza výsledků voleb do zastupitelstev krajů v roce 2022 z hlediska zastoupení žen* [online]. Praha: Fórum 50 %. [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/analyza_kraje_2022_vysledky-final.pdf
- 77) ZORMANOVÁ L.; DROZDOVÁ M. 2014. Kvóty pro ženy – ano či ne? [online] Rovné příležitosti z.s. [cit. 15. 10. 2022] Dostupné z: <https://www.rovne-prilezitosti.cz/clanky/clanek-9.html>.
- 78) ŽENY V POLITICE. In: Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR (CVVM) [online], 5. srpna 2004, [cit. 15. 10. 2022] Dostupné na: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a3110/f3/100380s_po40805.pdf

ZÁKONY

- 79) zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů
- 80) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 81) Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.
- 82) Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

OSTATNÍ ZDROJE

- 83) Plán rozvoje obce Čestín
- 84) Plán rozvoje obce Leděčko
- 85) Plán rozvoje obce Skvrňov
- 86) Plán rozvoje obce Staňkovice
- 87) Plán rozvoje obce Sudějov
- 88) Plán rozvoje obce Petrovice II
- 89) Strategický plán rozvoje obce Kácov
- 90) Strategický plán rozvoje obce Nepoměřice
- 91) Strategický plán rozvoje obce Podveky
- 92) Strategický plán rozvoje obce Rataje nad Sázavou
- 93) Strategický plán rozvoje obce Soběšín

94) Strategický plán rozvoje obce Uhlířské Janovice

95) Strategický plán rozvoje obce Zbizuby

96) Strategický plán rozvoje obce Vavřinec

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam tabulek

Tabulka 1: Obyvatelstvo, rozloha a hustota osídlení jednotlivých obcí mikroregionu Uhlířskojanovicko (k roku 2022).....	39
Tabulka 2: Genderové zastoupení členů zastupitelstev v mikroregionu Uhlířskojanovicko	55
Tabulka 3: Tabulka hodnocení priorit oblastí strategického rozvoje dané obce (1 – nejvyšší priorita, 5 – nejnižší priorita) – muži	57
Tabulka 4: Tabulka hodnocení priorit oblastí strategického rozvoje dané obce (1 – nejvyšší priorita, 5 – nejnižší priorita) – ženy.....	58

8.2 Seznam grafů

Graf 1: Vývoj zastoupení žen mezi nominovanými a zvolenými do zastupitelstev měst a obcí v ČR	45
Graf 2: Politická příslušnost respondentek	47
Graf 3: Tradice politické angažovanosti u respondentek.....	48
Graf 4: Negativní postoje okolí respondentek a jejich důvody	50
Graf 5: Pokračování ve funkci starostky.....	52

Přílohy

Příloha č. 1: Strukturované rozhovory s respondentkami

OTÁZKY – ROZHOVOR

I. Vstup do politiky

- **Co vás přimělo vstoupit do politiky a veřejně se angažovat?**

S1: Na základě výzvy spoluobčanů, abych kandidovala do komunálních voleb. Tak jsem kandidovala.

S2: Zlepšení životních podmínek pro život lidí na vesnici.

S3: Stagnace vývoje obce, nejasná rozhodnutí vedení obce.

S4: Mít možnost ovlivňovat dění v obci.

S5: Chut' měnit své okolí k lepšímu pro život.

S6: Snaha zlepšit kvalitu života v naší obci.

- **Co vás přimělo vstoupit do politické strany?**

S1: Jsem zatím jen příznivec STAN. Opět na základě nabídky. S programem STANu jsem byla v souladu, tak jsem souhlasila s tím, že budu příznivec. Myslím, pokud se člověk potom delší dobu angažuje v politice, že by si měl ujasnit, s jakými politickými názory se ztotožňuje a se kterými naopak ne. Je to dobré pro to, aby viděl jasnou cestu před sebou, kam směřovat, i komunální politiku.

S2: Nejsem v žádné politické straně.

S3: Nejsem členkou politické strany.

S4: Nejsem členem žádné politické strany.

S5: Zatím nic.

S6: Nejsem člen politické strany.

- **Co vás přimělo začít se aktivně zapojovat do dění ve vaší obci?**

S1: Asi moje aktivita, protože mi nikdy nebyly lhostejné věci veřejné. Jako učitelka jsem se prezentovala a angažovala mezi veřejností. Potom jsem přes TJ Sokol zorganizovala rekonstrukci sokolovny, na kterou jsme získali několik dotací.

Tím jsem si asi získala důvěru občanů a navrhli mi, abych kandidovala ve volbách. A asi jsem je přesvědčila, že umím dotahovat věci do konce.

S2: Práce s dětmi i dospělými.

S3: Stagnace rozvoje obce, nesouhlas s vedením obce a směrem, kterým se obec ubírala.

S4: Malý počet aktivit.

S5: Chůť po společenském životě v obci.

S6: Asi povaha.

- **Co vaše nejbližší okolí? Jak reagovalo?**

S1: Jestli myslíte moji rodinu a přátele, tak je to moc nepřekvapilo, protože mě již znali. Hlavně můj manžel. Od začátku jsem byla vždy aktivní a dělala jsem více, než bylo třeba. Takže od nich mám od začátku velkou podporu.

S2: Kladně, pomohlo mi s organizací akcí.

S3: Všichni fandili a podporovali.

S4: Pozitivně.

S5: Vzalo to s respektem a podporou.

S6: Kladně.

- **Pocházíte z prostředí, kde má angažovanost – politická, nebo jiná – nějakou tradici?**

S1: Ano. Moji rodiče byli oba angažovaní. Otec i matka byli rázní organizátoři. Angažovali se pro spolky, v práci a maminka byla také učitelka, vedla pěvecký kroužek, recitační a vystupovala se žáky na všech akcích. Já jsem také veřejně vystupovala na všech školních akcích, takže to pro mě nebyl problém. Potom jako učitelka musíte také vystupovat na veřejnosti kdykoliv. I můj děda byl vesnický učitel. Asi to máme v genech. A můj otec byl od sametové revoluce starostou až do důchodu. Moje maminka ještě psala obecní kroniku, když táta starostoval.

S2: Ne.

S3: Ne.

S4: Ne.

S5: Dalo by se říci, že ano. Děda i mamka pracovali na obci v nejvyšších postech.

S6: Ne.

II. Před zvolením starostkou obce

- **Co byl ten důvod, že jste si řekla: Budu starostkou?**

S1: Asi o tom rozhodly komunální volby, ve kterých jsem poprvé kandidovala a získala nejvíce hlasů. Ostatní předpokládali, že budu starostkou, tak jsem to přijala, když rodina souhlasila.

S2 Měla jsem zkušenosti z veřejné správy, odborné způsobilosti a praxi 13 let – matrika, evidence obyvatel, životní prostředí, výstavba, a tak jsem si řekla, že bych tuto práci mohla zvládnout.

S3: Mít možnost změnit dění v obci.

S4: Možnost aktivně působit na dění v obci.

S5: Ten přišel sám a bez většího úsilí, vlastně jsem to sama sobě nikdy netvrdila.

S6: Žádost občanů.

- **Ta úplně prvotní myšlenka, že budete právě vy, kdo se tím starostou stane, vzešla z které strany? (Byla jste to vy, nebo třeba vaši spolustraníci?)**

S1: Tím, že jsem dostala nejvíce hlasů, tak to voliči předpokládali, a také to chtěli moji spolustraníci.

S2: Můj původní zaměstnavatel.

S3: Spolupracovníci a kolegové.

S4: Paní starostka přede mnou šla do důchodu a požádala mě, zda bych nezkusila tento post vykonávat.

S5: Bylo to mé okolí, spolupracovníci, sousedé.

S6: Dohoda se spolustraníky.

- **Bylo něco, co vás přimělo zaváhat, když se naskytla možnost být starostkou?**

S1: Uvědomovala jsem si, že je to velká zodpovědnost, ale nezaváhala jsem. Tím, že jsem dostala od voličů takovou podporu formou hlasů, tak to byl pro mě nejsilnější motor. S vedením lidí jsem měla zkušenost již ze školy a s lidmi jsem pracovala od 18 let, když nepočítám vedení dětí.

S2: Nejistota této funkce – každé 4 roky o Vás rozhodují voliči a ani návrat do původního zaměstnání nemám jistý, některé stěžejní agendy, které jsem na POV vykonávala, byly převedeny na ORP.

S3: Čas věnovaný této práci.

S4: Ne.

S5: Početná rodina.

S6: Ano, obava, zda budu dobrou starostkou.

III. Zvolení starostkou

- **Proč myslíte, že to nakonec bylo vaše jméno, které bylo vysloveno v souvislosti s postem starosty obce?**

S1: V obci jsem již byla známa od svých 18 let, protože jsem celou dobu učila děti spoluobčanů, nebo mnohé jsem přímo učila. A potom jsem je asi přesvědčila tím, že jsem organizovala za TJ Sokol rekonstrukci sokolovny, která trvala 4 roky a získali jsme 3 dotace. Mnozí chodili o sobotách zadarmo na brigády. To asi rozhodlo nejvíce o tom, že mě chtěli za starostku.

S2: Dlouholetá práce v zastupitelstvu obce, jsem členkou od roku 1994, a odborné zkušenosti.

S3: Věk a schopnost kolegiálnosti.

S4: Byla jsem nejdříve zaměstnanec obce, takže měli občané možnost poznat mou práci.

S5: Doufám, že dobře odvedená práce z minulých let na postu místostarostky.

S6: Důvěra spolustraníků v mé schopnosti.

- **Bylo tam nějaké odrazování? Někaké negativní postoje z okolí?**

S1: Bylo by čeho se bát, ale já mám ráda výzvy a odvalu, tak jsem si říkala, že se nesmím ničím dát odradit a že to musím dokázat. Bála jsem se zejména zodpovědnosti.

S2: Ne.

S3: Ne.

S4: Ne.

S5: Časová náročnost.

S6: Ano, upozorňovali mě na časovou náročnost této funkce.

- **Odkud se vám dostalo největší podpory?**

S1: Od rodiny, hlavně od manžela, od přátel a od lidí, kteří mě nominovali do komunálních voleb.

S2: Od přátel a kolegů.

S3: Od nejbližších.

S4: Od rodiny a blízkých přátel.

S5: Manžel a rodiče.

S6: Od rodiny a spolustraníků.

- **Když jste do funkce nastupovala, jak by se dala popsat politická situace v obci? (Klidná, nebo tam byly nějaké pře a tahanice...?) Řešilo se tehdy nějaké zásadní téma týkající se chodu obce?**

S1: Situace tehdy nebyla úplně klidná. Byli samozřejmě moji voliči a příznivci a potom také byli příznivci starosty, který tam byl jedno volební období přede mnou a prodal veškerý majetek obce golfistům, byl Kyrill a popadalo hodně našich stromů v lese a starosta prodal dřevo s machinacemi, obec byla zadlužená, rozjel velké množství projektů a nic nedotáhl do konce. Někteří chtěli, abych na něj podala trestní oznámení. Já jsem ale nechtěla, chtěla jsem obec sjednotit a budovat, aby se měli lépe. Proto jsem všechny projekty zrevidovala, co jsem považovala za důležité, to jsem dotáhla, některé jsem dodnes nezrealizovala. Splácela jsem dluhy, a také jsem formou komunitního plánování sestavila Strategický plán obce. Občané se právě mohli zapojit, napsat, co je pro ně prioritou. A na tomto strategickém plánu stavím dodnes. Vycházím z něj, co vidí většina obce jako důležité. Začala jsem hodně podporovat spolky. Ne finančně, to jen málo, dle možností. Ale hlavně svou osobou, že chodím na všechny jejich akce, pomáhám jim, jak mohu. A myslím si, že se mi podařilo obec stmelit. Také jsem třikrát přihlásila obec do vesnice roku. 2x jsme dostali diplom, potřetí jsme dostali modrou stuhu. To byla pro ně velká radost. Musím ale podotknout, že hlavně rodinu pak překvapilo to množství času a energie, kterou jsem musela, a dodnes musím, vynaložit. Bez vstřícné a chápající rodiny bych to nedokázala. A potom si musí umět žena vše zorganizovat. Abych zvládala i práce v domácnosti, aby domácnost netrpěla. A to jsem již obdivovala na mé mamince, která byla rychlá a vše zvládala, i když ještě v sobotu třeba vystupovala na vítání občánků.

S2: Politická situace byla klidná, významný problém byl s rekultivací dobývacího prostoru po těžbě cihlářské hlíny.

S3: Ano, finanční nejasnosti a zatajování.

S4: Byly pře mezi obcí a místní zemědělskou společností, které se mi po nastoupení do funkce podařilo uklidnit.

S5: Klidné moc ne, řešilo se rozdělané a nedotažené osvětlení v jedné části a nebyly peníze na zaplacení, asi 1,5 měsíce se nesvítilo.

S6: Po řádných volbách, kdy nevyhrála strana bývalé starostky, celá její strana odstoupila a konaly se nové volby. Po nových volbách, které naše strana vyhrála, jsem se stala starostkou.

IV. Budoucnost a názory obecně

- **Co vy a starostování v budoucnosti?**

S1: Práce starostky mě moc baví, plánů mám ještě mnoho, chtěla bych je postupně realizovat. Pokud mě občané budou chtít, ráda budu pokračovat i nadále.

S2: Jsem ve funkci čtvrté volební období, plány mám, tak uvidím, zda budu mít stále dostatek sil.

S3: Poslední období.

S4: Pokud to bude na vůli voličů, ráda bych ve funkci pokračovala i v budoucnu.

S5: Ano, ale uvidíme.

S6: Letos jsem začala druhé volební období.

- **Přemýšlela jste někdy o vyšší politice? (Chtěla byste přejít do vyšší politiky?)**

S1: Ve vyšší politice bych byla možná ochotna pracovat, kdyby to asi přišlo od druhých, kdyby mě někdo oslovil, jestli nechci kandidovat. Člověk nemá velké ambice.

S2: Ne.

S3: Po zkušenostech z komunální ne.

S4: Ne, to jsem neměla nikdy v plánu.

S5: Nikdy neříkám nikdy, ale spíše ne.

S6: Ne.

- **Proč myslíte, že do toho jiné ženy jdou? (stávají se starostkami)**

S1: Myslím si, že většina žen – starostek to má podobně jako já. Jsou to samé aktivní ženy, výborné organizátorky, chytré, kterým není lhostejné, co se v obci děje. Hraje tam roli i emancipace, že se dnes ženám dlouhodobě umožňuje dosáhnout takového vzdělání, jaké chceme. Máme i hodně domácích pomocníků, které šetří náš čas a potom si můžeme dovolit ušetřený čas věnovat náročné práci, jakou vedení obce rozhodně je. A ženy tu práci berou hodně srdcem a jsou ochotné se pro dobrou věc i "porvat". Myslím si, že žen v politice bude přibývat

S2: Na menších obcích proto, aby se zlepšila životní úroveň, ve větších zřejmě také pro dobrý pocit dosažení politického vrcholu a následně postupu do vyšší politiky.

S3: Ambice dokázat si, že to zvládneme.

S4: Mají zájem o prosazování změn v obci, jsou podle mého názoru v jednání diplomatictější.

S5: Je to pro ně možnost realizace, třeba i při mateřské nebo po. Ženy zde dlouho chyběly.

S6: Dobré organizační schopnosti.

- **Starostek je méně než starostů a obecně je méně žen v politice než mužů. Kde vidíte zakopaného psa?**

S1: Jak jsem napsala výše, chce to čas. Myslím si, že žen v politice bude přibývat. Umožňuje to rovné vzdělávání a ženy jsou dnes snaživé a cílevědomé. Doma jim ulehčují domácí práce různí pomocníci. Legislativa umožňuje, že na rodičovské dovolené mohou být i muži a u mladé generace přibývá mužů, kteří jsou ochotní hlídat děti, uklízet, vařit a mýt nádobí. U mladých lidí vidím, jak se dělí o práci v domácnosti.

S2: Necítím se politikem, a proto také nemám zájem o vyšší post, dělám tuto práci pro občany obce, je za mnou vidět nový chodník, opravená mateřská školka, zateplený úřad, dětská hřiště se spokojenými dětmi, kulturní akce. A mohu mít svůj názor opřený o "selský rozum" a nemusím hodiny a hodiny ztrácet čas mnohdy zbytečnými řečmi.

S3: Ženy prioritně věnují čas rodině. Technické věci v chodu obce.

S4: Neumějí tvrdě prosazovat své názory tak, jak je to u většiny mužů.

S5: Historie, která ženám moc nepřála, ale myslím, že se to lepší.

S6: Nedostatek času žen pečujících o rodiny.

- **Vidíte mezi lokální politikou a tou vysokou politikou nějaké rozdíly?**

S1: Určitě tam rozdíly jsou. V lokální politice je hned vidět, když se snažíte, jsou vidět výsledky hned. A hned víte, v komunální politice, jestli něco děláte dobře. Pokud znáte komunitu, víte, co potřebuje. Ve vrcholné politice je to horší, protože tam není vidět, komu jste pomohli nebo nepomohli. Musíte uzavírat asi množství kompromisů. Je to sice také práce s lidmi a pro lidi, ale již je to o tom, jak umíte svou práci prodat.

S2: Ohromné, vysoká politika je naprosto odtržena od reality a života nás obyčejných lidí. Měla jsem možnost poznat několik politiků, kteří naprosto úžasně fungovali na úrovni lokální politiky, a po vstupu do vysoké politiky zapomněli nebo spíše nemohou pracovat v rozporu s programy svých politických stran.

S3: Ne. Jedná se o stejná rozhodnutí, liší se pouze v měřítku.

S4: Podle mého názoru rozhodování ve vysoké politice ovlivňuje politická strana, za kterou jsou lidé do politiky zvoleni, myslím si, že lidé nerozhodují podle své svobodné vůle, ale podle vůle strany.

S5: V lokální bych řekla, že je méně nečestnosti, jsme blíže k lidem a děláme to se vztahem k místu.

S6: Ve vysoké politice je potřeba dlouze hovořit a nic neříct. V lokální politice naopak.

- **Když na jednu stranu postavíte politika – muže a na stranu druhou političku – ženu, vidíte tam nějaké zásadní rozdíly, co se týče výkonu jejich profese?**

S1: Ženy tu práci berou více citově, mají větší empatii, jsou ochotné práci obětovat skoro vše, i koníčky. Dokážou dotáhnout věci do konce, poradí si více s administrativou, jde jim to rychleji. Nemají problém mluvit na veřejnosti.

S2: Jsou horší a lepší, ale na to nemá vliv, zda se jedná o muže, nebo ženu.

S3: Ne.

S4: Dle mého názoru jsou ženy političky pečlivější a empatičtější.

S5: Ne.

S6: Ne.

- **Jak myslíte, že by se obecně dal popsat postoj českých žen k politice?**

S1: České ženy berou politiku jako poslání a podle toho jdou do ní s vysokým nasazením.

S2: Liberální.

S3: Ženy jsou ambiciózní a snaží se dohnat muže, mnohdy za každou cenu.

S4: Myslím si, že by se ženy v politice měly více angažovat, ale jejich povinnosti spojené s péčí o rodinu a o domácnost jim to neumožňují, jsou tak oproti mužům v nevýhodě.

S5: Řekla bych, že stále větší procento žen si uvědomuje důležitost svých politických názorů a odpovědnosti za ně. Samozřejmě, že je to dáno také jejich věkem, vzděláním a společenským postavením, které je určující.

S6: Do vyšší politiky vstupují pouze ženy s velkým sebevědomím a dostatečnou podporou ze strany rodiny.

Příloha č. 2: Výše odměn uvolněných členů zastupitelstev a maximální výše odměn neuvolněných členů zastupitelstev v Kč (od 1.1.2023)

číslo velikostní kategorie územního samosprávného celku	Počet obyvatel s trvalým pobytem na území územního samosprávného celku, městské části hlavního města Prahy nebo městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města	Uvolnění členové zastupitelstva				Neuvolnění členové zastupitelstva						
		starosta, primátor, hejtman	místostarosta, náměstek primátora, náměstek hejtmána	člen rady (neuvezený ve sl. 1 a 2)	uvolněný člen zastupitelstva (neuvezený ve sl. 1 až 3)	starosta, primátor, hejtman	místostarosta, náměstek primátora, náměstek hejtmána	člen rady (neuvezený ve sl. 5 a 6)	předseda výboru zastupitelstva, komise rady, zvláštního orgánu	člen výboru zastupitelstva, komise rady, zvláštního orgánu	neuvolněný člen zastupitelstva (neuvezený ve sl. 5 až 9)	
číslo sloupce		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	obec, městská část nebo obvod	do 300	47 255	41 584	36 859	32 134	28 352	25 518	5 671	2 835	2 363	1 418
2		od 301 do 600	53 068	46 701	41 393	36 086	31 841	28 656	6 368	3 183	2 653	1 593
3		od 601 do 1 000	59 495	52 356	46 406	40 457	35 696	32 127	7 139	3 570	2 974	1 785
4		od 1 001 do 3 000	66 206	58 260	51 640	45 020	39 723	35 751	7 945	3 972	3 311	1 986
5		od 3 001 do 5 000	72 915	64 165	56 873	49 583	43 748	39 375	8 749	4 376	3 645	2 188
6		od 5 001 do 10 000	79 626	70 070	62 108	54 145	47 775	42 998	9 556	4 777	3 981	2 388
7		od 10 001 do 20 000	86 287	75 934	67 305	58 675	51 772	46 596	10 354	5 178	4 315	2 588
8		od 20 001 do 50 000	94 179	82 877	73 460	64 042	56 507	50 857	11 301	5 651	4 709	2 826
9		od 50 001 do 100 000 a územně nečleněná statutární města do 100 000 obyvatel	102 308	90 032	79 800	69 570	61 384	55 246	12 277	6 138	5 116	3 070
10		od 100 001 do 200 000 a územně členěná statutární města do 200 000 obyvatel	111 051	97 724	86 620	75 514	66 630	59 967	13 325	6 664	5 553	3 331
11	nad 200 000	134 677	118 516	105 049	91 582	80 806	72 725	16 161	8 081	6 734	4 040	
12	kraj do 500 000	141 766	124 753	113 412	96 401	85 059	76 553	17 012	9 923	8 506	7 088	
13	kraj od 500 001 do 1 000 000	146 491	128 912	117 193	99 615	87 894	79 105	17 579	10 255	8 789	7 324	
14	kraj nad 1 000 000	151 217	133 071	120 974	102 827	90 730	81 657	18 147	10 585	9 073	7 561	
15	hlavní město Praha	155 943	137 229	124 753	106 041	93 565	84 208	18 713	10 915	9 357	7 797	

Zdroj: <https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/12317/1-metodika-k-navyseni-odmen-k-1-1-2023.pdf>